

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Qohumla evlilik
qadağası gəlir,
nikah
idarələrinə
axın
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 24-26 may 2025-ci il Şənbə № 90 (8700) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

ABŞ-dan Güney Qafqazda müharibə anonsu

Ağ Ev Bakı və İrəvan arasında münacişə üçün hələ də risk görür - səbəb

yazısı səh.7-də

Prezidentin o məktubu ermənilərdə panika yaratdı

yazısı səh.4-də

Lavrovdan separatçılara ilginç tapşırıq - Azərbaycana qarşı demars

yazısı səh.8-də

Hakimiyyətdən AŞ PA-ya yeni mesaj: Əgər istəyirlərsə...

yazısı səh.4-də

Milli Məclisdə mühüm müzakirələr - narkotiklə bağlı SOS!!

yazısı səh.5-də

Ermənistanın aşırı sülh nikbinliyi - Bakıya qarşı hiylə, yoxsa...

yazısı səh.9-da

Konqresdən Putinə son xəbərdarlıq - Detallar

yazısı səh.13-də

Rusiyada miqrantların "qara günləri" başlayır - soydaşlarımıza problem

yazısı səh.15-də

Dolların sonu gəldi iddiası - Bakıdan operativ reaksiya

yazısı səh.14-də

İrəvan qazılığı geri dönür - ermənilər təşvişdə

yazısı səh.6-da

"Expressbank"-ın pulları necə ələ keçirilib - Bir həbsin təfərrüatı

yazısı səh.3-də

POSTSOVET ÖLKƏLƏRİNƏ SENSASİYON HƏDƏ - RUSİYA SSRİ-Nİ "DİRİLDİR"

Putinin müşavirinin ardınca Duma üzvünün də Sovet İttifaqının bərpası yönündə fikirləri hansı mətləblərdən xəbər verir - Reaksiya

yazısı səh.8-də

Diqqət! Uşaqlarımıza yollarda dəhşətli təhlükə var

Azyaşlıların sürücülər tərəfindən vurulması halları niyə artıb? Ekspertdən həyəcan signalı

yazısı səh.12-də

Sahil Babayev
başladığı
islahatlar -
Sıra kimdə?

yazısı səh.3-də

Misir Mərdanov
dan nazirə çağırış -
"Uşaqları "şikəst"
edirsiniz..."

yazısı səh.10-da

Qafar Çaxmaqlı:
"Kremlin
dayağı yenə
Ermənistan
olacaq"

yazısı səh.7-də

Prezident xarici təhdidlərdən danışdı

“O ki qaldı daxili işlər orqanlarının birgə fəaliyyətinə, təbii ki, buna böyük ehtiyac var. Çünki qeyd etdiyim kimi, ölkələrimizdə daxili sabitlik olsa da, təhdidlər var, çağırışlar var, xaricdən müdaxilə cəhdləri var və olacaq”.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) daxili işlər nazirlərinin ikinci görüşünün iştirakçılarından ibarət nümayəndə heyətini qəbulu zamanı deyib.

“Yeni heç kim bundan siğortalı deyil. Ona görə daxili işlər orqanlarının əsas vəzifəsi olan ictimai asayişin qorunması, əlbəttə ki, hər bir ölkəmiz üçün önəmli daxili sabitlik amilidir. Təşkilata üzv ölkələrin daxili işlər orqanlarının bir araya gəlməsi, müntəzəm olaraq görüşlərin keçirilməsi, fikir mübadiləsi, təcrübə mübadiləsi, informasiya mübadiləsi aparılması böyük önəm daşıyır”, - Prezident İlham Əliyev diqqətə çatdırıb.

Prezident deyib ki, bizim rəsmi Zirvə görüşlərimiz hər il keçirilir. “Amma hesab etdik ki, ildə bir dəfə bu tərkibdə görüşlər kifayət deyil. Bildirməliyəm ki, bu il Azərbaycanda rəsmi Zirvə görüşü keçiriləcək. Bu görüşə ciddi hazırlıq gedir və əminəm ki, Zirvə görüşü zamanı önəmli qərarlar qəbul ediləcək”, - dövlət başçısı vurğulayıb.

Dövlət başçısı bildirib ki, təşkilata üzv və müşahidəçi ölkələrin ortaq maraqları göz önündədir: “Biz neinki dost, strateji tərəfdaş, müttəfiq və başlıca amil odur ki, qardaş ölkəlik və təşkilatın təməlinə mehriban bu prinsip dayanır. Hesab edirəm ki, gələcək illərdə təşkilatımız daha böyük zirvələrə qalxa bilər. Bunun üçün bütün imkanları var. Ölkələrimizdə müsbət inkişaf dinamika müşahidə olunur. Təşkilata üzv ölkələrdə daxili sabitlik təmin edilir. Bizim böyük coğrafiyamız var. Təşkilata üzv bəzi ölkələrdə zəngin təbii sərvətlər vardır. Bizim nəqliyyat layihələrimiz ölkələrimizi birləşdirir və hətta daha böyük coğrafiyanı əhatə edir. Ölkələrimizin ərazisindən keçən nəqliyyat dəhlizləri Avropanı Asiya ilə birləşdirir. Bir sözlə, iqtisadi sahədə çox böyük potensialımız var. Əgər buna bizim müsbət demografik dinamikanı əlavə etsək, mənzərə daha ürəkəcan olacaq”.

NATO generalı Bakıda

NATO-nun Brunssum Birgə Qüvvələr Komandanlığının Qərargah rəisinin Dəstək üzrə müavini general-mayor Stefan Fiksin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Azərbaycan Respublikasına səfər edib.

Müdafiə Nazirliyindən verilən məlumata görə, səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələrini (HDQ) ziyarət edib.

HDQ-də keçirilən görüşdə NATO-nun tərəfdaşlıq proqramları çərçivəsində Azərbaycanla əməkdaşlığın cari vəziyyəti və gələcək perspektivləri, o cümlədən təcrübə mübadiləsinin dərinləşdirilməsi imkanları müzakirə olunub.

Tərəflər arasında keçirilən fikir mübadiləsi zamanı NATO-nun tərəfdaşlıq proqramları kontekstində Azərbaycanın fəal iştirakı və göstərdiyi təşəbbüslər xüsusi vurğulanıb.

Görüşdən sonra HDQ-nin “N” hərbi hissəsində qonaqlara hərbi hissənin fəaliyyət istiqamətlərini əks etdirən brifinq təqdim olunub. Nümayəndələr hərbi qulluqçuların taktiki və xüsusi hazırlıq üzrə nümayiş məşğələlərini izləyiblər.

Daha sonra NATO nümayəndə heyəti Hərbi Polis İdarəsini ziyarət edib. Görüş çərçivəsində qonaqlara hərbi polisin yaradılması, fəaliyyəti və keçirdiyi şəfəfli yol barədə ətraflı məlumat verilib. Bu məqsədlə xüsusi hazırlanmış videoçarx nümayiş olunub və idarənin strukturu ilə bağlı brifinq təqdim edilib.

Səfərin son mərhələsində qonaqlar Beynəlxalq Hərbi Əməkdaşlıq İdarəsində olub. İdarədə təşkil edilən görüşdə Azərbaycan və NATO arasında hərbi sahədə əməkdaşlığın cari vəziyyəti, tərəfdaşlıq çərçivəsində icra olunan layihələr və qarşılıqlı maraq doğuran istiqamətlər ətrafında geniş və məhsuldar fikir mübadiləsi aparılıb, həmçinin gələcək əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunub.

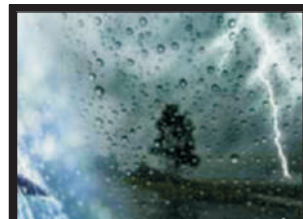
Keçirilən görüşlərdə bu cür səfərlərin Azərbaycan-NA TO əməkdaşlığının strateji əhəmiyyətini bir daha təsdiq etdiyi və qarşılıqlı anlaşma mühitinin daha da möhkəmləndirilməsinə töhfə verdiyi vurğulanıb.

130 mindən artıq abituriyent tələbə olmaq istəyir

Bu il ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmaq üçün qeydiyyatdan keçən abituriyentlərin sayı 130 mindən artıqdır. Bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarının başlanması ilə əlaqədar keçirilən mətbuat konfransında deyib. O bildirib ki, ötən illə müqayisədə ərizələrin sayında təqribən 12 min artım var:

“Bu, ilk növbədə 2025-ci ildə məzun olan abituriyentlərin sayının çoxluğu ilə bağlıdır. Builki buraxılış imtahanlarında 116 mindən çox şagird iştirak edib”.

Bu günün havası: şimşək, dolu, leysan...

Bakıda və Abşeron yarımadasında mayın 24-də gündüz bəzi yerlərdə qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, ararib tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 16-19° isti, gündüz 22-27° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 760 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 60-65 %, gündüz 45-50 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə fasilələrlə yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə qısamüddətli leysan xarakterli olacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qara keçəcəyi ehtimalı var. Bəzi yerlərdə ararib duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 13-17° isti, gündüz 23-28° isti, dağlarda gecə 3-8° isti, gündüz 13-18° isti olacaq.

Koronavirusa yoluxan nazirdən xəbər var

Ötən həftə koronavirusa yoluxan kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov səhhəti yaxşılaşaraq işə çıxıb. PostMedia xəbər verir ki, nazir mayın 22-də Neftçalada təşkil olunan tədbirdə iştirak edib.

Xatırladaq ki, mayın 13-də Bakı Ekspo Mərkəzində XXX Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Qida Sənayesi - “InterFood Azerbaijan” və XVIII Azərbaycan Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatı - “Caspian Agro” sərgilərinin açılış mərasimi baş tutub. Amma nazir həmin tədbirdə iştirak etməyib. Məlum olub ki, nazirin 1 gün öncə verdiyi testin nəticəsi pozitiv çıxdı. Onun tədbirə qatılması məqbul hesab edilməyib.

6 vəkil cəzalandırıldı

Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyası (ARVK) Rəyasət Heyətinin mayın 23-də növbəti iclası keçirilib. ARVK-dan verilən məlumata görə, kollegiyanın sədri Anar Bağirov Rəyasət Heyətinin cari fəaliyyəti, görülən işlər və qarşıda duran vəzifələr barədə ətraflı məlumat verib.

Daha sonra iclasın gündəliyinə uyğun olaraq vəkilliyə qəbulla bağlı məsələlərə baxılıb. Belə ki, ixtisas imtahanlarının yazılı və şifahi mərhələlərini, eləcə də icbari təlim proqramını uğurla başa vuran vəkilliyə namizədlərin andıçmə mərasimi keçirilib. Namizədlər vəkil etikası və peşə borcları ilə bağlı and içərək Kollegiya sıralarına qəbul ediliblər.

Eyni zamanda dövlət qulluğuna keçdiklərinə görə vəkillik fəaliyyəti dayandırılmış iki vəkilin fəaliyyətinin bərpa edilməsi ilə bağlı müraciətlərinə baxılıb. Rəyasət Heyətinin qərarı ilə onların vəkillik fəaliyyətinin yenidən bərpası təsdiqlənib və vəsiqələr təqdim olunaraq gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulanıb.

İclasın davamında Vəkillərin İntizam Komissiyasının rəylərinə baxılıb və Rəyasət Heyəti tərəfindən yol verdikləri intizam pozuntularına görə bir vəkilə xəbərdarlıq edilib, beş vəkilə töhmət verilib və bir vəkilin fəaliyyəti isə müəyyən müddətə dayandırılıb.

Sonda Kollegiyanın fəaliyyəti ilə bağlı digər cari və əhəmiyyətli məsələlər də müzakirə olunub və zəruri qərarlar qəbul edilib.

Yardımlıda narkokuryerlər saxlanıldı

Yardımlı Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının narkotik vasitələrin dövriyyəsinə qarşı həyata keçirdikləri tədbirlərlə 49 yaşlı Yalçın Məmmədov və 46 yaşlı Rəsim Nuriyev saxlanılıblar.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin Lənkəran regional qrupundan APA-nın cənub bürosuna verilən məlumata görə, onlardan 7 kiloqram mariyuana və 949 ədəd metadon həbi aşkarlanıb.

Araşdırmalarla Y.Məmmədov və R.Nuriyevin narkotikləri şəxsiyyəti araşdırılan İran vətəndaşından əldə edərək maddi qazanc qarşılığında Bakı şəhəri ərazisində deyiləcək ünvanlara çatdırmağa razılaşdıqları müəyyən edilib. Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, araşdırma aparılır.

Bakıda mənzildə meyit tapıldı

Bakıda mənzildə meyit tapılıb. Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) xəbər verir ki, “112” qaynar telefon xəttinə Bakı şəhərinin Xətai rayonunda 1 nəfərin mənzildə bağlı qapı arxasında köməksiz vəziyyətdə qalması barədə məlumat daxil olub. FHN-in Bakı Regional Mərkəzinin müvafiq xilasetmə qüvvələri çağırış üzrə cəlb olunublar. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 1 nəfərin meyiti aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Sumqayıtda “Kalaşnikov” aşkarlandı

Sumqayıtda iki müxtəlif ünvanda avtomat silahlar aşkar edilib. “Unikal” xəbər verir ki, keçirilən tədbirlərlə şəhərin Yaşma bağları ərazisində 1 ədəd 7,62 çaplı “AK-74 Kalaşnikov” markalı avtomat, “Betonzavod” yaşayış massivində isə 1 ədəd 5,45 çaplı “AK-74 Kalaşnikov” avtomatı tapılıb. Həmin silahlarla bağlı aidiyyəti üzrə araşdırmalara başlanılıb.

Kişi həyətdə yıxılaraq öldü

Astara rayonunda bədbəxt hadisə baş verib. Rayonun Alaşa kənd sakini Nəhmətov Nağı Calal oğlu yaşadığı fərdi yaşayış evinin həyətyanı sahəsində yıxılaraq ölüb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Maliyyə naziri Sahil Babayev qurumda islahatlara start verib. Belə ki, nazirliyin rayonlardakı şöbələri artıq ləğv edilib və regional idarələr yaradılıb. Nazirliyin Şimal bölgəsində Quba-Xaçmaz Regional Maliyyə idarəsi Qusar şəhərində yaradılıb. Quba, Şabran, Siyəzən, Xaçmaz və Qusar Maliyyə şöbələri ləğv edilərək Qusarda yerləşən regional idarədə birləşib. Hazırda Quba-Xaçmaz Regional Maliyyə idarəsində təşkilatı

Nazirliyində başlanan bu struktur dəyişiklikləri, ölkədə uzunmüddətli institusional islahatların bir parçası kimi qiymətləndirilə bilər. Növbəti mərhələdə digər nazirliklərin də bu modeli tətbiq etməsi istisna olunmur. Bu isə Azərbaycan bürokratik idarəetmə sisteminin daha çevik və funksional hala gəlməsi üçün mühüm addım ola bilər.

Mövzu ilə bağlı deputat, iqtisadçı alim Vüqar Bayramov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, ümumilikdə, ra-

Sahil Babayevin başladığı islahatlar - Sıra digər nazirliklərdə?

Maliyyə naziri rayonlardakı şöbələri ləğv etdi, deputat ayrı-ayrı qurumlarda bu prosesin davam edəcəyini anons verdi

işlər görülür. Kamran Əmirov Quba-Xaçmaz Regional Maliyyə idarəsinin rəis əvəzi təyin edilib, onun öz vəzifəsi isə qurumun rəis müavini postudur.

"Azərbaycan Maliyyə Nazirliyi yerli bölmələrinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və onlara münasibətdə optimal idarəetmə modelinin tətbiqi məqsədilə rayon (şəhər) maliyyə idarələri və şöbələrini ləğv edib". Bu barədə nazirlikdən məlumat verilib.

Bildirilir ki, onların bazasında ölkənin yeni iqtisadi rayon bölgüsünə uyğun şəkildə regional maliyyə idarələri formalaşdırılıb və bu idarələrin strukturu təsdiqlənib. Yeni struktur

çərçivəsində Maliyyə Nazirliyinin Abşeron-Xızı, Dağlıq Şirvan, Gəncə-Daşkəsən, Qarabağ, Qazax-Tovuz, Quba-Xaçmaz, Lənkəran-Astara, Mərkəzi Aran, Mil-Muğan, Şəki-Zaqatala, Şərqi Zəngəzur və Şirvan-Salyan regional idarələri yaradılıb.

Sirr deyil ki, bir sıra başqa nazirliklərin də rayon şöbələri fəaliyyət göstərir. Onların ləğv edilərək regional qurumlarda birləşməsi mümkündürmü, gözlənilirmi? Bu islahatlar və ya itxisarlar büdcəyə nə dərəcədə fayda verə bilər?

Ekspertlər hesab edir ki, bu təcrübənin digər dövlət qurumlarında da tətbiqi gözləniləndir. Çünki hazırda bir sıra nazirliklə-

rin, o cümlədən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin, Təhsil Nazirliyinin, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin və digər qurumların da rayon şöbələri mövcuddur. Bu struktur vahidlərinin də regional əsasda birləşdirilməsi mümkün və məqsədəuyğun görünür.

Bu islahatlar dövlət büdcəsinə nə verə biləcəyinə gəldikdə isə, qeyd olunur ki, idarələrin mərkəzləşdirilməsi ilə inzibati xərclər azalacaq, insan resursları daha effektiv şəkildə bölüşdürüləcək, təkrarlanan funksiyalar ləğv olunacaq. Bu isə həm qənaət rejiminə keçid, həm də ictimai xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəlməsi deməkdir. Nəticə etibarilə, Maliyyə

şöbələrinin ləğv olunaraq regional idarələrin yaradılması praktikası Azərbaycanda uzun müddətdir tətbiq olunur: "Bu yanaşma idarəetmənin səmərəliliyinin artırılması, eləcə də çeviklik və şəffaflığın gücləndirilməsi məqsədi daşıyır. Bu baxımdan Maliyyə Nazirliyində də belə bir sistemin qurulması təqdirləyicidir. Bu addım, həm dövlət vəsaitlərinin idarə edilməsində qənaət və səmərəliliyin artırılmasına, həm də qərarların daha çevik qəbul olunmasına imkan yaradacaq. Eyni zamanda, prosedurların sadələşdirilməsinə xidmət edəcək. Bu səbəbdən bu təşəbbüs dəstəklənən və təqdirləyici bir praktikadır.

Hazırda digər dövlət qurumlarının əksəriyyətində də bu model tətbiq olunur, məsələn, Elm və Təhsil Nazirliyində və digər müvafiq qurumlarda. Əksər dövlət orqanlarında oxşar təcrübədən istifadə olunub və güman edilir ki, ümumilikdə rayonlaşmadan regionalaşmaya keçid tendensiyası növbəti dövrlərdə də davam etdiriləcək. Çünki bu yanaşma effektiv islahat kimi dəyərləndirilir".

✉ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

"Expressbank"ın pulları necə ələ keçirilib - Bir həbsin təfərrüatı

"Expressbank" ASC-nin Müşahidə Şurasının sədri olmuş Əhəd Əliyevin xalası oğlu həbs edilib. Əhəd Əliyev dələduzluqda təqsirləndirilən xalası oğlunun aldatdığı şəxsin bankdan kredit götürməsinə asanlaşdırıcı göstəriş verib.

Musavat.com xəbər verir ki, 1974-cü il təvəllüdlü Şəmsi adlı şəxs Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (külli miqdarda dələduzluq) maddəsi ilə təqsirli bilinərək həbs edilib.

Şəmsi özünü hüquq-mühafizə və məhkəmə strukturlarında geniş tanışlıq əlaqələrinə malik olan şəxs kimi təqdim edərək Tamirlan Həsənova qarşı 210 min manatlıq dələduzluq edib.

Razılığa əsasən təqsirləndirilən Şəmsi adlı şəxs Tamirlan Həsənovun qardaşı ilə arasında olan mülk davasını onun xeyrinə həll edəcəkmis. Şəmsi məhkəmədə, prokurorluqda Tamirlan Həsənovun xeyrinə qərarlar çıxartdıracağını vəd edərək ondan 210 min manat pul alıb.

Şəmsi bu iş üçün lazım olan pulu Tamirlan Həsənovdan tələb edən zaman sonuncunun evini bankda girov qoyublar.

Təqsirləndirilən Şəmsi bu işi asanlaşdırmaq üçün "Expressbank" ASC-nin Müşahidə Şurasının sədri olan xalası oğlu Əhəd Əliyevə müraciət edib. 2022-ci ildə Əhəd Əliyevin göstərişi ilə bankın "Əhmədli" filialından Tamirlan Həsənova mənzilini girov qoymaq şərti ilə 178 min manat kredit ayrılıb. Tamirlan Həsənovun mənzili başqa bankda kreditdə olduğu halda bir neçə gün ərzində sənədləşmə işləri tamamlanıb və qeyd edilən məbləğ ayrılıb.

Zərərcəkmiş Tamirlan Həsənov bankın sədri olan Əhəd Əliyevin göstərişi ilə ayrılan krediti də Şəmsiyə verib. Şəmsi aldığı pulları da ələ keçirib.

Bununla da Tamirlan Həsənova ümumilikdə 210 min manat zərər vurub. Təqsirləndirilən Şəmsi 7 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, Əhəd Əliyev 2019-cu ildən bankın Müşahidə Şurasının sədri vəzifəsində çalışıb. Bundan əvvəl isə "Azenco Group" MMC-nin Müşahidə Şurasının sədri olub.

Əhəd Əliyev bir müddət əvvəl "Expressbank"dakı vəzifəsindən ayrılıb. Onu Mehman Məmmədov əvəz edib.

✉ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

14 milyon manatın yeri məhkəmədə üzə çıxdı - "Atlant işi"

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində "Atlant" Ailəvi İstirahət Mərkəzinin sahibi Tahir Qədəşovun adı keçən cinayət işi üzrə proses davam edib. Musavat.com xəbər verir ki, hakim qarşısına Tahir Qədəşovun kürəkəni Nofəl Hacıyev çıxarılıb. Nofəl Hacıyev 171 Azərbaycan vətəndaşına qarşı 14 milyon manatlıq dələduzluqda ittiham olunur. O, pulları qayınatası Tahir Qədəşova məxsus "Atlant" Ailəvi İstirahət Mərkəzinin təmir-tikinti işlərinə yatırdığını deyir. İbtidai istintaq zamanı "Atlant" istirahət mərkəzinin üzərinə həbs qoyulub. Bu iş üzrə Tahir Qədəşov şahid, kürəkəni Nofəl Hacıyev isə təqsirləndirilən şəxsdir. Nofəl Hacıyevlə müttəhimlər kürsüsünü şirkətin icraçı direktoru Talış Məhəmmədov bölüşüb. Prosesdən öncə zərərcəkmişlərlə Tahir Qədəşovun vəkili Muxtar Mustafayev arasında gərginlik yaşanıb. Zərərcəkmişlər vəkili cinayətkarı müdafiə etməkdə günahlandırılar və onun ünvanına təhqiramiz ifadələr işlədiblər.

Prosesdə hakim məhkəməyə bir neçə sənəd daxil olduğunu deyib. Məlum olub ki, zərərcəkmişlərdən Əvəz Nəbiyev Nofəl Hacıyevə qarşı 305 min manatlıq mülki iddia qaldırıb. Nofəl Hacıyev mülki iddianın qismən, 150 min manatını

qəbul etdiyini deyib. Məhkəmədə mülki iddia icraata götürüldü, sonda iddia ərizəsinə qiymət verilməyi açıqlanıb. Daha sonra Tahir Qədəşovun vəkili Muxtar Mustafayev vəsəttə verib. O bildirib ki, Nofəl Hacıyevə məxsus, onun qardaşının adına olan 7 milyon manatlıq əmlakın üzərinə həbs qoyulmayıb. Vəkil həmin əmlaka həbs qoyulmasını təklif edib. Bildirib ki, onlar cinayət yolu ilə əldə olunub. Nofəl Hacıyevin vəkili deyib ki, zərərcəkmiş şəxslərdən toplanan pulların böyük hissəsi "Atlant" İstirahət Mərkəzində görülən işlərə

xərclənib. O iddia edib ki, torpaq sahəsi və qaraj olduğu deyilir, amma ələ bir əmlak yoxdur, həmin əmlaklar satılıb. Vəkilin sözlərinə görə, o əmlakların üzərinə həbsin qoyulması üçün əsas yoxdur. Vəkil "Atlant" İstirahət Mərkəzinin satılmasını, zərərcəkmişlərə dəymiş ziyanın ödənilməsi istəyib. Məsələyə münasibət bildiren Nofəl Hacıyev bildirib ki, "Atlant" İstirahət Mərkəzinin ərazisində tikinti aparmaq üçün yaşıllığı Tahir Qədəşov məhv edib, 800-dən çox ağacı kəsib. O, Tahir Qədəşovun cinayət əməlləri ilə bağlı Baş Prokuror-

luğa müraciət olunacağını deyib. Məhkəmə vəsatəti təmin edib. Şirkətin özəlləşdirilməsinin dayandırılması, əmlaklarının üzərinə həbs qoyulması barədə qərar qəbul edilib. Daha sonra Aqil Məmmədov şahid qismində dindirilib. Bildirib ki, hazırda fərdi qaydada usta kimi fəaliyyət göstərir. Zərərcəkmiş Murtuz Əliyevin vəsatəti əsasında məhkəməyə çağırılıb. Onun sözlərinə görə, Murtuz Əliyevin mənzilində 2021-ci ildə 66 kvadratlıq sahənin təmir işlərini görüb. Təmir işlərinin qarşılığında 7 min manata yaxın pul alıb, onun

materiallara nə qədər pul xərclədiyini bilməyib. Məhkəmədə məlum olub ki, həmin mənzil ayrı-ayrı vaxtlarda iki nəfərə satılıb. İndi məhkəmədə həmin mənzilin kimə məxsus olması müzakirə olunur. 2018-ci ildə mənzil Elman Əliyevə satılsa da, şirkət sahibi Nofəl Hacıyev onu Murtuz Əliyevə satıb. Hakim bildirib ki, təqsirləndirilən şəxsin əməlinə Cinayət Məcəlləsinin 320-ci (saxta sənəd hazırlama) maddəsi üzrə ittiham var, amma istintaq bu məsələni araşdırmayıb. Hakim bu məsələnin araşdırılacağını deyib. Nofəl Hacıyev mənzili kimə satdığını xatırlamadığını deyib. Mənzil sahibi Murtuz Əliyevin sözlərinə görə, həmin mənzilə gedib, təmir işləri ilə məşğul olub, qonşular da onu tanıyır. Bildirib ki, mənzilin ona satılması barədə şirkət tərəfindən verilən maliyyə arayışı da var. Zərərcəkmiş şəxslərdən biri deyib ki, tikinti şirkətinin başında dayanan Tahir Qədəşov olub. Tikinti şirkətinin pulları "Atlant"a sərf olunub. Zərərcəkmişin sözlərinə görə, bu işə görə ailəsi dağılınlar da olub. Daha sonra bir neçə şahid ifadə verib. Onlar Nofəl Hacıyevin vəkili Mirzə Xan-kışiyevin vəsatəti əsasında dindiriliblər. Şahidlərdən biri deyib ki, "Atlant" İstirahət Mərkəzinə Tahir Qədəşovun vəsatəti ilə 59 min mişar daşı aparılıb. Digər şahidlər də "Atlant" İstirahət Mərkəzində işlədiklərini deyiblər. Təqsirləndirilən Nofəl Hacıyev bildirib ki, mərkəzə milyonlarla manat dəyərində materiallar daşınmasında iştirak edib. O, həmçinin bildirib ki, Tahir Qədəşov mərkəzdə işləyənlərə düz-əməlli pul da verməyib. İttihama görə, Nofəl Hacıyev 2018-2022-ci illər ərzində "Təbriz" MTK-nın inşası davam edən binasından bir mənzili bir neçə şəxsə saraq dələduzluq yolu ilə 171 vətəndaşdan ümumilikdə 14 milyon manat əldə edib. Vətəndaşlardan toplanan vəsait "Atlant"-ın təmir və tikinti işlərinə sərf olunub. İbtidai istintaq zamanı "Atlant"-ın üzərinə həbs qoyulub. İttihamlar məhkəmə yoluyla sübuta yetirilsə, hökmdən sonra bu əmlak zərərcəkmişlərə dəymiş maddi ziyanın ödənilməsi məqsədilə müsadirə oluna bilər. Ötən məhkəmə iclasında istirahət mərkəzinin üzərinə qoyulmuş həbsin aradan qaldırılması ilə bağlı vəsatət təqdim olunsada, məhkəmə təmin etməyib. Əvvəlki iclaslarda isə zərərcəkmişlər "Atlant"-ın sahibi Tahir Qədəşovun da məsuliyyətə cəlb olunmasını tələb etmişdilər. Hakim vəsatəti baxılmamış saxlayıb.

✉ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

“Şvabe kimiləri də artıq başa düşür ki...”

Səməd Seyidov: “Qapını açıq saxlayıblarsa, özlərini toparlasınlar, normal aparsınlar”

Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri, deputat Səməd Seyidov Teleqraf-ın suallarını cavablandırır. “Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (ASPA) almaniyalı millət vəkili Frank Şvabe bildirib ki, ermənilərin xoşuna gəlməsə də, Qarabağ Azərbaycan ərazisidir.

Bundan öncə isə Təşkilat rəhbərlərinin rəsmi Bakı ilə münasibətləri bərpa etməklə bağlı cəhdlərinin olduğu qeyd edilib. Bu mesajlar fonunda əməkdaşlığın bərpasından danışmaq olarmı?” sualına cavabında deputat deyib ki, alman həmkarı Şvabenin bu məsələlərə münasibəti həqiqəti dəyişdirmir və bu onsuz da belədir.

“Söhbət Azərbaycanın qlobal səviyyədə rolunun, əhəmiyyətinin qəbul edilməsindən gedir. Müasir Azərbaycan tarixində ilk dəfə olaraq regionda elə bir siyasət həyata keçirildi ki, bölgə ilə və onun içərisində olan ölkələrlə dünyanı idarə edən qüvvələr hesablaşmağa məcbur edildi. İndiyə kimi başqalarının iradəsi, onların istəkləri bu regionda özünü açıq şəkildə göstərirdi. Amma Azərbaycanın apardığı siyasət bu konsepsiyayı kökündən dəyişdi. Ölkəmiz bu gün elə bir səviyyəyə, mərhələyə yüksəlib ki, dünyada gedən proseslərin, trendlərinin hansısa formada müəyyən edilməsini əks etdirir.

Azərbaycan real neokolonializmə qarşı Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində fəal mübarizə apara biləcəyini kimə gözləməirdi. Halbuki XXI əsrin eybi olan bu məsələ haqqında dünyanı idarə edən qüvvələr danışmaqdan utanırdılar, çəkinirdilər. COP29 kimi mötəbər beynəlxalq tədbirə uğurla ev sahibliyi etməklə Azərbaycanın tarixi nailiyyət əldə edəcəyini, ədalətli maliyyələşmənin aparılmasını müəyyənləşdirəcəyini ağıllarına belə gətirmirdilər”, - S.Seyidov qeyd edib.

Deputat bildirib ki, sülh və tərəfdaşlıq məsələsində Azərbaycanın uğurla vasitəçilik missiyasını da heç kim təsəvvür etməirdi: “Bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycanın Çindən sonra “Bir kəmərlər bir yol” layihəsində ikinci investor kimi qəbul ediləcəyi də heç kimin ağına gəlmirdi. Sözsüz ki, bütün bunlar Avropada gedən prosesləri, bu məkanda Azərbaycanın qəbul edilməsi ilə bağlı yanaşmaları istər-istəməz dəyişir. Çünki güclü, təsirli, özünü doğrultmuş dövlətlə ünsiyyətdə olmaq hamı üçün şərəf və xeyir gətirir”.

S.Seyidov Albaniyadakı tədbirdən də danışır: “Sözsüz ki, bu Zirvə toplantısında Prezident İlham Əliyevə olan yüksək münasibət yanaşmalardakı kardinal dəyişikliklərin bariz nümunəsi və bir çox məsələlərin də açıq məntiqi cavabı idi. Kimin kim olduğu, kim qalıbdır, kiminlə ünsiyyətdə olmaq istəyirlər, kimin siyasəti doğrudur - anlayışı artıq bütün parametrləri ilə özünü təsdiq edir. Bu mənada Şvabe kimiləri də artıq başa düşür ki, o, indən belə heç kimə lazım deyil. Onun bu saat hansısa formada “vali” dəyişdirib, başqa mahnı oxumağa başlaması da buna dəlilətdir. Sözsüz ki, bu hələ prosesin ilkin cümlələridir.

Qapını açıq saxlayıblarsa, özlərini toparlasınlar, normal aparsınlar. Avropa insan haqqları ilə bağlı onlar öz öhdəliklərini yerinə yetirməlidirlər. “Azərbaycan Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin hakimlərinin seçilməsində iştirak etməlidir” kimi tələblər düzgün olmamaqla yanaşı, qeyri-qanunidir. Əslində, bunu Şvabe hamıdan yaxşı bilir. Ona görə də açıq qapı haqqında danışmağa başlayıb. Sadəcə, onun dili bir vaxtlar qapı arasında qaldığına görə bar-bar bağırırdı. Zamanla isə biz bu prosesləri daha aydın və qabarıq şəkildə görəəcəyik”.

“Bu günlərdə Türkiyədə “İnsan hüquqlarının aliliyinin mühüm şərti kimi Qərbi Azərbaycana qayıdış” mövzusunda kifayət qədər təmsilçi ilə beynəlxalq konfrans keçirilib və bu konfrans çərçivəsində Ermənistan Respublikasının ərazi bütövlüyü əleyhinə çoxsaylı çıxışlar edilib”. tribunainfo.az xəbər verir ki, Ermənistan parlamentinin üzvü Tigran Abramyan iddia edib.

Birincisi, daxili siyasi mübarizə kontekstində bu məsələdən Baş nazir Nikol Paşinyana qarşı alət kimi istifadə olunur. Ona qarşı olan müxalifət bu mövzunu qabardaraq hökumətin “zəif siyasət” yürütməsi görüntüsünü yaradır.

İkinci bir səbəb isə erməni xalqını psixoloji təzyiq altında saxlamaqdır. Qayıdış ideyasını “işğal təhlükəsi” kimi

də edirlər. Açıq şəkildə bəyan edirlər ki, Azərbaycan guya Ermənistanı qarşı siyasi tələblər irəli sürməklə kifayətlənmir, eyni zamanda ərazi iddiası da irəli sürür və sairə. Təbii ki, bu, bir manipulyasiya alətinə, vasitəsinə çevrilir”.

A.Həsərin sözlərinə görə, hətta Prezidentin bu məktubundan sonra Ermə-

tülərdən aydın olur ki, bütöv kəndlər darmadağın edilib. Evlər faktiki olaraq uçub dağılımaq üzrədir. Ermənistan o yerləri heç məskunlaşdırmağa bilmir və insanlarımızın ata-baba yurdları bu həsrətlə dağılıb getməkdədir. Azərbaycan dinc şəkildə, xoşməramlı çağırış edib ki, Ermənistan buna şərait yaratsın, insanlar gedib orada öz yurdları

Prezidentin o məktubu İrəvanda panika yaratdı

Qərbi Azərbaycana qayıdış Ermənistanın suverenliyinə təhdid kimi qələmə verilir; ekspert bu təhrifin əsl hiyləsini açıqladı

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Prezidenti konfrans iştirakçılarına göndərdiyi məktubunda qeyd edib ki, “Qərbi azərbaycanlıların öz ata-baba yurdlarına təhlükəsiz, ləyaqətli və dinc şəkildə qayıtmasının təmin edilməsi regionda insan hüquqlarının və sülhün qorunmasının mühüm şərtidir”.

Abramyan görə, yuxarıdakı fikirlər məhz ərazi iddiası irəli sürməkdir. Halbuki Prezidentin müraciətinin başqa bir yerində Azərbaycanın Ermənistanı ərazi iddiası olmadığı ayrıca vurğulanır.

Əslində Ermənistanda bu saxta təbliğat müntəzəm şəkildə getməkdədir. Son zamanlar ayrı-ayrı erməni siyasətçiləri Qərbi Azərbaycana qayıdışı Ermənistanın suverenliyinə təhdid kimi qələmə verirlər. Hərçənd Qarabağdan könüllü getmiş ermənilər də vaxtaşırı qayıtmaq niyyətini dilə gətirirlər, onda bu da Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə hədə sayılmalıdır?

Beləcə, erməni yalan təbliğat maşını iş başındadır. Hətta bu günlərdə Basarkeçərin qubernatoru iddia etmişdi ki, azərbaycanlılar qayıdır.

Bu qəbil bəyanatların arxasında hansı siyasi niyyət (lər) dayanır - erməni xalqını qorxutmaq, beynəlxalq ictimaiyyəti aldatmaq, yoxsa ictimaiyyəti aldatmaq, yoxsa əhalini Paşinyana qarşı qaldırmaq?

Siyasi şərhçilər qeyd edirlər ki, Ermənistanda bu cür istərik reaksiyaların arxasında bir neçə mühüm səbəb dayanır.

təqdim etməklə, cəmiyyət içərisində qorxu və çaşqınlıq yaratmaq məqsəd güdülür. Üçüncü niyyət isə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini çaşdırmaq və Azərbaycana qarşı qeyri-obyektiv yanaşmalar formalaşdırmaqdır.

Mövzu ilə bağlı siyasi şərhçi Azər Həsərət “Yeni Müsavat”a bu fikirləri deyib: “Bəli, cənab Prezident, ümumiyyətlə təkə indi yox, həmişə Qərbi Azərbaycanla bağlı danışanda zəruri olaraq qeyd edir ki, bu, Ermənistanı qarşı ərazi iddiası deyil. Yeni bizim Ermənistan ərazisinin hansısa bir hissəsini işğal etmək niyyətimiz yoxdur. Sadəcə, insanların öz ata-baba yurdlarına qayıtmaq hüququnun tanınmasıdır və cənab Prezidentimiz də məktubunda məhz bunu nəzərdə tutur. Lakin göründüyü kimi, Ermənistan tərəfindən bəzi siyasətlər bundan hətta Paşinyana qarşı kampaniya üçün istifa-

nistan Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsünün də Ermənistan mediasında fikirlərinə rast gəlinir: “Orada deyilir ki, Ermənistan ərazisində “Qərbi Azərbaycan” adında yer yoxdur, Qərbi Azərbaycan dedikdə Azərbaycan Respublikasının qərb bölgələri nəzərdə tutulur. Əlbəttə ki, bu yolla da bir növ məsələnin üzərindən keçməyə çalışırlar”.

Siyasi şərhçi vurğulayıb ki, Azərbaycan heç kimə qarşı ərazi iddiası irəli sürmür, qərbi azərbaycanlıların təbii hüquqlarının təmin edilməsi üçün bu fikri səsləndirir: “Yəni insanların ata-babalarının qəbirləri o torpaqlardadır, o insanların doğulub boya-başa çatdıqları evlər hələ də bir çox hallarda bomboş qalmaqdadır. Qərbi Azərbaycan əsilli insanların kəndlərinin böyük hissəsi dağılıb, bununla bağlı bəzən görüntülərə rast gəlirik. Həmin görün-

ında arzu etdikləri zaman yaşaya, yerləşə bilsinlər, ya da sadəcə olaraq ziyarət etmək imkanları olsun”.

Ekspert deyib ki, bütün bunlar açıq-aşkar bəyan edilməkdəyken, Ermənistanda bəzi siyasətlər həqiqətən də daxili siyasi hesabları üçün bundan manipulyasiya vasitəsi kimi istifadə edirlər:

“Lakin Azərbaycan əvvəlki deyil. Səsimiz də, sözüümüz də dünyanın hər tərəfinə çatır. Elə Prezident İlham Əliyev, ayrı-ayrı siyasətlər və biz özümüz də yeri gələndə bu məsələ haqqında danışanda xüsusi vurğulayırdıq ki, Qərbi Azərbaycana qayıdış heç də Azərbaycan Respublikasının Ermənistanı qarşı ərazi iddiası kimi başa düşülməməlidir. Üstəlik də qeyd edirik ki, Azərbaycan dövlətinin Ermənistanın hansısa ərazisini işğal etmək niyyəti yoxdur”.

□ **Xalidə Gəray,**
“Yeni Müsavat”

Mayın 23-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçirildi. Spiker əvvəlcə bildirdi ki, Milli Məclis sədrinin başçılığı ilə nümayəndə heyəti mayın 19-da və 20-də İspaniya Krallığında rəsmi səfərdə olub. Səfər çərçivəsində İspaniya Parlamenti Senatının sədri Pedro Rollan və Deputatlar Konqresinin sədri Fransina Armenqol ilə ayrılıqda görüşlər keçirilib. S.Qafarova qeyd etdi ki, həmkarlarla söhbətlər zamanı Azərbaycan-İspaniya münasibətlərinin indiki vəziyyətindən, o cümlədən iqtisadi sahədə əməkdaşlığın uğurlu inkişafından məmnunluq ifadə olunub. Siyasi əlaqələrin inkişafında müsbət dinamikanın müşahidə olunduğu diqqətə çatdırılıb. Bakıda keçirilmiş COP29 Konfransında İspaniya Hökumətinin Sədri Pedro Sançezin və parlament üzvlərinin Azərbaycana səfərlərinin əhəmiyyəti qeyd olunub. Bildirilib ki, görüşlər çərçivəsində parlamentlər arasında əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub. Parlament nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərinin önemi diqqətə çatdırılıb.

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova deyib ki, ölkəmiz arasında humanitar sahədə əməkdaşlıq məsələləri də nəzərdən keçirilib. Təhsil, mədəniyyət sahələrində əlaqələrin xalqlarımızı bir-birinə daha da yaxınlaşdırdığı vurğulanıb. Diqqətə çatdırılıb ki, görüşlər-də Cənubi Qafqazda mövcud vəziyyət barədə danışılıb. Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi, iki ölkə arasında mövcud olmuş münaqişənin tarixi, Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünün və suverenliyini bərpa etməsi, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə aparılan tikinti-quruculuq işləri barədə həmsöhbətlərə geniş məlumat verilib. Qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparılıb. Spiker İspaniyaya rəsmi səfərin uğurlu olduğunu qeyd edib və bununla əlaqədar nümayəndə heyətinin üzvlərinə təşəkkürünü bildirdi.

Daha sonra cari məsələlərlə bağlı çıxışlar başladı. Komitə sədri Fazil Mustafa ən ciddi problemlərdən birinə diqqət çəkdi. Bildirdi ki, bu günlərdə Yasamal rayonu ərazisində vətəndaşların ictimailəşdirdiyi kadrılar əsasında narkotik ilə məşğul olan şəxslər ifşa olundu. Deputat qeyd etdi ki, vətəndaşlar bu prosese qoşulmasalar, Azərbaycanda yalnız hüquq mühafizə orqanlarının söyləri ilə narkomaniya ilə effektiv mübarizə aparmaq çətin olacaq. "Mən hansısa narkotik istifadəçisinin həbsinin də tərəfdarı deyiləm, onlar müalicə olunmalıdır", deyən F.Mustafa belə şəxslərin həbsinin həbsxanadakı digər məhbusların da zərərli veridşlərə mübtəla olmasına səbəb ola biləcəyini vurğuladı. Qeyd etdi ki, narkotik satışının çökdürülməsi üçün bütün vətəndaşlar səfərbər olunmalıdır. Məclis

Milli Məclisdə vacib müzakirələr - narkotik ilə bağlı SOS!!!

Parlament üzvləri öldürülən məktəbli Elgün İbrahimov barədə və digər mühüm məsələləri qaldırdı

vəkilinin sözlərinə görə, ilk növbədə məktəblərin ətrafında ola biləcək satış mexanizmlərini ifşa etmək lazımdır. "Doğrudan da ölkəmizin gələcəyini təhdid edən ən ciddi problem narkomaniya ilə bağlıdır", F.Mustafa əlavə etdi.

Spiker Sahibə Qafarova deputatın fikirlərini təqdir edərək, bu məsələ ilə bağlı sosial şəbəkələrdə fəal olmağı zəruri saydı.

Deputat, Qərbi Azərbaycan İcmasının sədri Əziz Ələkbərli Milli Məclisin iclasında qardaş Türkiyəyə səfər və çox önəmli tədbirlər, görüşlər barədə danışdı.

Ə.Ələkbərov bildirdi ki, mayın 21-də Türkiyənin Ankara şəhərində "Qərbi Azərbaycana qayıdış insan hüquqlarının aliliyinin mühüm şərti kimi" mövzusunda gerçəkləşdirdiyimiz beynəlxalq konfransla Qərbi Azərbaycana qayıdış yolunda irəliyə doğru növbəti, çox mühüm və tarixi bir addım atmış olduq: "Qərbi Azərbaycan İcmasının və "Azərbaycan-Türkiyə Evi" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin, ADA Universitetinin və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin tərəfdaşlığı ilə həyata keçirilən konfransla Azərbaycan və Türkiyədən 250-dən artıq iştirakçı, o cümlədən Azər bay canın və Türkiyənin dövlət nümayəndələri, millət vəkilləri, universitet rektorları, elm adamları, qeyri-hökumət təşkilatlarının və medianın təmsilçiləri qatıldı.

Konfransın açılışında

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına müraciətinin səsləndirilməsi konfransda ədalət və sülh məsələləri üzrə aparılan müzakirələrə istiqamət verdi və konfransın işinə böyük dəyər qatdı".

Deputat konfransa Bakı və Ankara tərəfindən yüksək səviyyədə verilən dəstəyi də xüsusi qeyd etdi: "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Administrasiyasının şöbə müdiri Ədalət Vəliyevin və Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası sədrinin birinci müavini Efkən Alanın açılış nitqləri ilə davam edən konfransda Türkiyənin və bütün Türk dünyasının Kamal Çiçək, İlber Ortaylı, Tufan Gündüz, Okan Yeşilot, İbrahim Atnur və b. kimi dünyaca məşhur elm adamlarının, TBMM-nin Çiçdem Ərdoğan, Vedat Bilgin, Derya Yanık kimi komissiya sədrlərinin Qərbi Azərbaycan tarixi və Qərbi Azərbaycanlı soydaşlarımızın qayıdış hüququ ilə bağlı çıxışları konfrans iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılandı və Qərbi Azərbaycan məsələsinin Türkiyə ictimaiyyətinə effektiv şəkildə təqdim edilməsinə imkan verdi".

Ə.Ələkbərov parlament rəhbərliyinə də diqqət və dəstəyə görə təşəkkürünü çatdırdı: "Hörmətli xanım sədr, millət vəkillərimizin böyük bir heyətinin sözügedən konfransda iştirakına şərait yaratdığınıza görə Sizə Qərbi Azərbaycan İcması və Milli Məclisin Qərbi Azərbaycana Qayıdış üzrə Təşəbbüs Qrupunun üzvləri adından bir da-

ha təşəkkür edirəm".

İcmə rəhbəri digər vacib mövzudan da bəhs etdi: "Hörmətli millət vəkilləri, dünən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazılar Şurasının qərarı ilə İrəvan qazılığı bərpa olundu. Bu, Qərbi Azərbaycana qayıdış yolunda irəliyə doğru atılmış mühüm addımdır, tarixi ədalətin bərpasının növbəti təzahürüdü və mən bu münasibətlə də bütün xalqımızı təbrik edirəm".

Deputat Elnarə Akimova son günlər ölkəni silkələyən cinayət hadisəsindən, Gəncədə müəmmalı şəkildə dünyasını dəyişən 17 yaşlı məktəbli Elgün İbrahimovdan danışdı. Elgün İbrahimovun ölümünün bütövlükdə cəmiyyəti sarsıtdığını deyən deputat üç il öncə baş verən digər hadisədən də bəhs etdi: "Xatırlayırınsızsa, 2022-ci ilin noyabrında da Şağan Olimpiya kompleksində Turan Rüstəmov adlı 16 yaşlı bir gənc öldürülmüşdü. Hər dəfə belə qətlər ardınca böyük müzakirə dalğası gətirir, səbəblər üzərində düşünməyə başlayırıq, çünki doğrudan da böyük bir mənəvi zərbə alır. Bu ağrıyı hamımız canımızda hiss edirik. Niyə belə olur, gələcək belə faciələrin qarşısını almaq üçün nə etmək olar? Burada biz nə etsək də, bütün problemlərimizin kökü ilk növbədə təhsilə gedib çıxır". E.Akimova vəziyyətlə bağlı təkiif səsləndirdi: "Düşünürəm ki, bu gün məktəblərdə psixologiya fənninin dərinləşməsinə diqqət yetirilməlidir. Psixoloqlarımızın məktəblərə

cəlb olunmasına və onlara ayrılmış zaman çərçivəsində həqiqətən də məktəbli-lərlə psixoloji təlimlər keçilməsinə, psixoloji hazırlıqlara rəvac verilməsinə çox böyük ehtiyac var. O qədər ciddi şəkildə yanaşılmalıdır ki, məsələyə, deyək ki, doğrudan da, əsl psixologiya peşəsinə sahib olanlar bura cəlb olunmalıdır".

E.Akimova bildirdi ki, psixoloji durumu yerində olmayan yeniyetməni narkotiklərə öyrəşdirmək daha asandır: "Bu mənada psixoloqların üzərinə böyük iş düşür. Bu məsələ inzibati yox, strategiya məsələsidir. Təhsil Nazirliyi və dövlət bu sahəni sıradan

təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi müzakirəyə çıxarılaraq qəbul olundu. Müzakirələr zamanı çıxış edən deputat Hikmət Babaoğlu çox mühüm bir mövzuya diqqət çəkdi. Deputat Xocalı hava limanının yenidən istismara verilməsi təklifini irəli sürdü. H.Babaoğlu bildirdi ki, Xocalı hava limanının hər bir azərbaycanlı üçün simvolik əhəmiyyəti var: "Düşünürəm ki, önümüzdəki mərhələdə hava limanlarının sırasına Xocalı hava limanının yenidən istismara verilməsi də daxil olacaq. Füzulidə, Laçında hava limanlarının açılması, onların göstərdikləri xidmət çox əhəmiyyət-

lidir".

"Pasportlar haqqında" qanuna təklif edilən dəyişikliklər müzakirəyə çıxarılaraq birinci oxunuşda qəbul edildi. Layihəyə əsasən, Azərbaycan Respublikası Prezident Administrasiyasının şöbə və ya ona bərabər tutulan digər struktur bölmə rəhbərinin müavinləri diplomatik pasport əldə edə biləcək.

Deputat Qüdrət Həsənzadə deyir ki, əslində "Yaşayış minimumu haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin birinci oxunuşda müzakirəsi zamanı çıxış etdi:

"Hesab edirəm ki, əslində "minimum istehlak səbətinin qida məhsulları" sözü buradan çıxarılmalıdır". Q.Həsənzadə deyirdi ki, işğımız sönməyəcək. Deyirdi və bunun üçün addımlar atırdı. Biz də o işığı qorumalıyıq ki, gələcək faciələrin, gənclərin ölümlərinin qarşısını ala bilək".

Deputat Vüqar Bayramov Türk dövlətləri arasında və Avropa ölkələri ilə artan iqtisadi əlaqələrdən danışdı. Bildirdi ki, son illər həm Türk dövlətləri arasında iqtisadi əməkdaşlığın dərinləşməsi, həm də milli iqtisadiyyatlarının sürətli inkişafı qeydə alınıb: "2024-cü ildə Türk dövlətlərinin iqtisadiyyatı 5.4 faiz böyüyüb. Bu 3.2 faizlik global iqtisadi artım xeyili dərəcədə üstəlidir. Türk dövlətləri 2,11 trilyon dollar ÜDM ilə global iqtisadiyyatda 1,8 faizlik paya sahibdirlər. 2024-cü ildə Türk dövlətlərinin ümumi ticarət dövriyyəsi 1,17 trilyon dollar təşkil edib ki bu da global ticarət dövriyyəsinin 3,5 faizi deməkdir".

İclasda "Azərbaycan Respublikası ilə Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı arasında aviasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində universal yoxlamalar proqramı çərçivəsində davamlı monitorinq mexanizminə dair Anlaşma Memorandumu"nun

Müzakirələrdən sonra qanun layihəsi qəbul edildi.

Parlamentin növbəti iclası mayın 30-da keçiriləcək.

■ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Xəbər verdikimiz kimi, mayın 22-də Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazılar Şurasının keçirilən iclasında İrəvan Qazılığının fəaliyyətinin bərpası ilə bağlı qərar qəbul olunub. Digər qərarla QMI sədrinin müavini Bəxtiyar Nəcəfov İrəvan qazısı təyin edilib. Daha sonra İrəvan Qazısının Əsasnaməsi təsdiqlənib. İrəvan qazılığı hələlik QMI-nin binasında yerləşəcək.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın dini, hüquqi və ictimai tarixində qazılıq institutu mühüm rol oynayıb. Qazi - İslam hüququ üzrə mütəxəssis, şəriət qanunları əsasında hökm çıxaran, cəmiyyətin dini və hüquqi işlərini tənzimləyən şəxsdir. Tarixi Azərbaycan torpaqlarından olan İrəvan şəhəri də uzun əsrlər boyu bu ənənənin yaşadığı mühüm mərkəzlərdən biri olub. İrəvan qazılığı əsasən İrəvan xanlığı dövründə və sonralar Çar Rusiyası tərkibindəki illərdə bölgənin müsəlman əhalisi üçün dini və hüquqi fəaliyyət göstərən. Qazılıq vasitəsilə nikah, boşanma, miras bölgüsü, torpaq məsələləri və digər ictimai-mədəni hadisələr şəriət qanunları əsasında tənzimlənirdi. Ermənilərin 1828-ci ildən başlayaraq bölgəyə köçürülməsi və azərbaycanlıların mərhələli şəkildə dədə-baba torpaqlarından sıxışdırılması İrəvan qazılığının fəaliyyətini də zamanla zəiflədib. Lakin 20-ci əsrin ortalarında bu vəzifə yenidən rəsmi şəkildə bərpa edilmişdi.

SSRİ dövründə dinə münasibət rəsmi olaraq repressiv idi. Buna baxmayaraq, 1944-cü ildə Zaqafqaziya Müsəlmanları Ruhani İdarəsinin yaradılması ilə dini strukturlar müəyyən qədər bərpa olundu. Bu idarənin nəzdində İrəvan-Naxçıvan bölgəsini əhatə edən qazılıq fəaliyyəti də təsis edildi.

1970-1980-ci illərdə bu qazılıq vəzifəsini bu gün Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin rəhbəri olan Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə icra edib. O, 1978-1979-cu illərdə bölgədə olan 300-dən artıq məscidi, ziyarətgahı, pir və dini irs abidələrini qarış-qarış gəzmiş, soydaşlarımızla ünsiyyətdə olub, dini irsimizin sənədləşdirilməsinə çalışıb.

Tarixi İrəvan şəhərində və ətraf kəndlərdə azərbaycanlılara məxsus yüzlərlə məscid və dini obyekt olub. Məşhur Cümə məscidi, Hacı Novruzəli bəy məscidi, Təpəbaşı məscidi və digərləri bu qazılığın nəzarətində olub, əhali üçün dini və ictimai mərkəz rolunu oynayıb.

Lakin 1988-ci ildən son-

İrəvan qazılığı geri dönür - ermənilər təşvişdə

Bu qərar Cənubi Qafqazda dini və ictimai identitetin bərpası yönündə hansı təsirləri doğuracaq? - rəylər

ra Ermənistanın monoetnik dövlətə çevrilməsi, azərbaycanlıların tamamilə deportasiya olunması bu məscidlərin də taleyini dəyişib. Onların əksəriyyəti dağıdılıb, bəziləri isə təhqiramiz məqsədlərlə - anbar, içki dükanı və ya muzey kimi istifadə olunub. Cümə məscidinin fars məscidi kimi təqdim edilməsi isə tarixə və dini kimliyə qarşı saxtakarlığın bariz nümunəsidir.

İrəvan qazılığı dövründə sənədləşdirilən məscidlər, Quran nüsxələri və əlyazmaların bir qismi ya xaricə aparılıb, ya da hərraclarda satılıb. Bu, təkcə dini-mədəni deyil, həm də milli yaddaşımıza qarşı yönəlmiş vandalizm aktıdır. Ermənistanın bu barbar hərəkətləri fonunda Azərbaycan dövləti, xüsusən Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə azad olunmuş Qarabağda bütün dinlərə aid ibadət məkanlarını bərpa edir. Bu, Azərbaycanın multikultural dəyərlərə sadiqliyinin və dini-mədəni ədalətin bərpasına yönəlmiş siyasətinin göstəricisidir.

Onu da nəzərə çatdıraraq ki, İrəvan qazılığı təkcə dini bir vəzifə deyildi - o həm də milli-mənəvi irsimizin qorunması, xalqımızın kimliyinin yaşadılması baxımından mühüm tarixi rol oynayıb. Bu gün həmin qazılığın

fəaliyyəti və şahidliyi bizə Qərbi Azərbaycandakı irsimizin miqyasını, ona qarşı törədilmiş zorakılıqları beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim etmək üçün mühüm arqumentlər verir. Bu baxımdan, İrəvan qazılığı Azərbaycanın dini və tarixi yaddaşının silinməz bir səhifəsi olaraq daim xatırlanmalıdır.

Dini mövzular üzrə mütəxəssis, araşdırmaçı jurnalist Rəsul Mirhəşimliyin mövzu ilə bağlı "Yeni MİSAVAT"a səsləndirdiyi fikirlər diqqət çəkir: "İrəvan Qazılığının fəaliyyətinin bərpası ilə bağlı Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) Qazılar Şurasının 22 may tarixli qərarı həm tarixi, həm də dini baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu addım yalnız dini idarəçiliyin gücləndirilməsi deyil, eyni zamanda milli kimlik və tarixi yaddaşın qorunması istiqamətində də mühüm mesaj verir.

İrəvan Qazılığı XIX əsrin əvvəllərindən etibarən Qafqazda müsəlman dini idarəçiliyinin mühüm tərkib hissəsi olub. Zamanla bu qurumun fəaliyyəti dayanırsa da, onun bərpası Azərbaycanın tarixi torpaqlarında dini və ictimai institutların yenidən canlandırılması prosesinin bir hissəsi kimi dəyərləndirilə bilər. Bu, eyni zamanda İrəvan bölgəsində bir zamanlar möv-

lə həm öz dini mirasına sahib çıxır, həm də regionda mədəni-dini tarazlığı qorumağa töhfə verir".

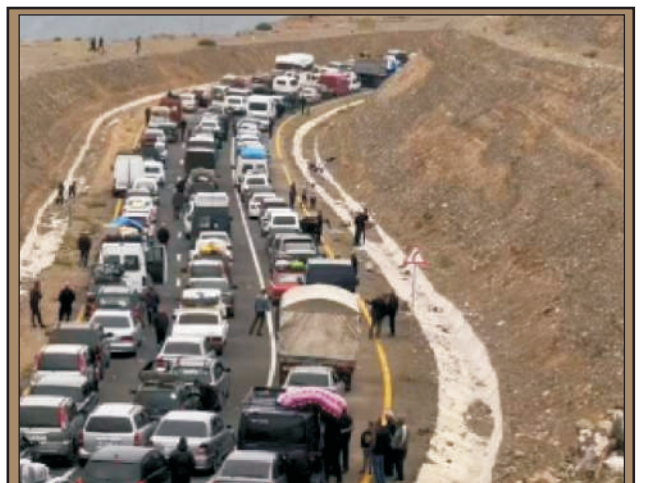
Rəsul Mirhəşimli qeyd edib ki, İrəvan Qazılığının fəaliyyətinin bərpası təkcə bir dini strukturun yenidən yaradılması deyil, həm də Azərbaycan xalqının tarixi, dini və mənəvi dəyərlərinə sadiqliyinin ifadəsidir: "Bu qərar gələcək nəsillərə ötürüləcək zəngin irsin dirçəldilməsi və qorunması istiqamətində əhəmiyyətli mərhələdir.

Bəxtiyar Nəcəfovun bu tarixi və müəkkəb fəaliyyətin öhdəsindən gələcəyinə bir daha inandığını bəyan edir, ona verilən vəzifənin icrasında uğurlar diləyirəm".

Cənub İslami Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru Samid Quliyev sosial media hesabında qeyd edib ki, İrəvan qazılığı - bir simvoldur. Haqqın dönüşünün, unudulmuş tarixin, susdurulmuş haqların yenidən

səhnəyə çıxmasının simvoludur: "Bu, Azərbaycanın dini və milli-mənəvi həyatında mühüm bir hadisədir. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin qərarı ilə QMI sədrinin müavini Bəxtiyar Mustafə oğlu Nəcəfov İrəvan qazısı təyin olundu. Bu, təkcə dini idarəçilik deyil, milli-mənəvi yaddaşımızın dirçəldilməsi baxımından da tarixi əhəmiyyətə malik bir addımdır. İrəvan tarix boyu Azərbaycan mədəniyyətinin, elm və irfanının mühüm mərkəzlərindən biri olub. Bu torpaqdan yetişmiş böyük alimlər -Seyyidül-Üləmai-Aləmin Murteza İrəvani, Əllamə Mirzə Yusuf İrəvani, Ayətullah Mirzə Əli İrəvani, Şeyx Əbdül-Kərim İrəvani, Ayətullah Fazil İrəvani və daha yüzlərlə alim, İraqda, İranda, Suriyada və neçə-neçə ərəb İslam dünyasında bu irsin canlı sübutudur. Hazırda İraqda yaşayan Ayətullah Şeyx Məhəmməd Baqir İrəvani (1949) isə Ayətullah Sistanidən sonra Nəcəf hövzəsinin rəhbərliyinə əsas namizəd sayılır. O da bu müqəddəs irsin bir davamçısıdır. Erməni mediası artıq bu təyinatla bağlı narahatlığını gizlədə bilmir. Amma Ermənistan unutmamalıdır: Zaman tarixi ədalətin bərpası zamanıdır!"

□ **Afaq MİRƏVİQ,**
"Yeni MİSAVAT"

Qarabağdan köçən 8315 erməniyə vətəndaşlıq verilib

Mayın 20-nə olan məlumata görə, Qarabağdan köçən 9451 nəfər Ermənistan Respublikasının vətəndaşlığı üçün müraciət edib. Onlardan 8315-i artıq Ermənistan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə vətəndaşlıq alıb.

Modern.az xəbər verir ki, bunu Ermənistan daxili işlər nazirinin müavini Armen Kazaryan mətbuat konfransında bildirib.

Nazir müavininin sözlərinə görə, vətəndaşlıq böyük üçün verilir və yetkinlik yaşına çatmayanlar vətəndaşlığı avtomatik olaraq - Ermənistan vətəndaşı olmuş valideynlərindən biri vasitəsilə ala bilərlər.

Kazaryan həmçinin qeyd edib ki, son həftələr ərəzlərin verilməsində aktivlik artıb:

"İlin əvvəlində gündə 20-yə yaxın müraciət daxil olurdusa, son vaxtlar bu rəqəm gündə 40-50-yə yüksəlir".

ABŞ-dan Güney Qafqazda müharibə anonsu

Vaşinqton Azərbaycanla Ermənistan arasında münaqişə üçün hələ də risk görür; nə qədər ki, sülh sazişi imzalanmayıb...

İstənilən yarımçıq sülhün, yaxud atəşkəsin alternativ müharibədir. Bu qaydanı hələ heç kim dəyişməyib. Əgər tərəflər arasında anlaşma bu və digər səbəbdən gecikirsə, arxayınlıq üçün əsas bir o qədər azalır. Azərbaycanla Ermənistan arasında müharibə çoxdan bitməli, əfsus ki, sülh müqaviləsi hələ də imzalanmayıb. Motiv bəllidir. Azərbaycanla bağlı hər hansı səbəb yoxdur, qalmayıb. Necə deyirlər, “top” çoxdan Ermənistanın meydanındadır.

İrəvan isə vasitəçilər-siz-filansız sülh sənədini imzalamaq üçün yaranan unikal şansı düzgün qiymətləndirmək əvəzinə, yenə “nala-mıxa vurma” siyasətini davam etdirir, hansısa üçüncü dövlətə, gücə ümid bəsləyir. Qiymətli zaman isə gedir.

“Azərbaycanla bağlı əsas diqqətimiz bu ölkə ilə Ermənistan arasında sülhün əldə olunmasına yönəlib”. Bu sözləri ABŞ dövlət katibi Marko Rubio Senatın Xarici Əlaqələr komitəsi qarşısında ifadəsi zamanı deyib.

Amerika baş diplomatına görə, münaqişə üçün hələ də real risk mövcuddur və onlar bunun qarşısının alınması üçün çalışırlar.

Qeyd edək ki, Rubio dövlət katibi vəzifəsi ilə yanaşı, müvəqqəti olaraq Trampın milli təhlükəsizlik müşaviri vəzifəsini də icra edir. Bəs o, yuxarıdakı sözlərlə nəyə işarə edir və ya nəyin mesajını verir? ABŞ doğrudanmı yeni hərbi toqquşmadan narahatdır?

Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrovun son İrəvan səfəri göstərdi ki, Moskva bölgəyə iddialı şəkildə qayıtmağı hədəfə seçib. Bu qayıdış nə dərəcədə Kremlin istəyinə uyğun təmin ediləcək və yaxud Azərbaycanla Ermənistan

arasında yeni toqquşma riskini artıracaq? Moskvanın geri dönüşü Bakı ilə İrəvan arasında sülh prosesinin xeyrinə olacaq, yoxsa?

“Ümumiyyətlə, bu gün global məkanda hər keçən gün daha da gərginləşən proseslərin şahidi oluruq. Bu gərginləşmələr isə yerləşdiyimiz Cənubi Qafqaz regionundan da yan keçmir”.

Bu fikirləri “Yeni Musavat”-a deputat Vüqar İskəndərov deyib. Onun sözlərinə görə, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişinin hələ də imzalanmaması region üçün narahatlıq doğurur: “O mənada ki, Ermənistanda biz yenə də revanşist fikirlər eşirik. Digər tərəfdən ABŞ dövlət katibi Marko Rubio Senatın Xarici Əlaqələr komitəsi qarşısında ifadəsi zamanı “Azərbaycanla bağlı əsas diqqətimiz bu ölkə ilə Ermənistan arasında sülhün əldə olunmasına yönəlib” deməsi, həmçinin münaqişə üçün hələ də real riskin mövcud olduğunu bildirməsi sıradan bir məsələ deyil”.

Deputatın qənaətinə görə, son vaxtlar Rusiyanın regionda yenidən fəallaşması müşahidə edilir: “Təbii ki, bu fəallaşma da müəyyən narahatlıqlar da yaradır. Çünki Moskva bölgəyə qayıtmaq

üçün Ermənistanda belə deyək, özünə tabe olan qüvvələri yenidən hərəkətə gətirə bilər. Bu qüvvələrin isə əsasən “müharibə partiyası” qrupuna daxil olması, onların vaxtı ilə Azərbaycanın torpaqlarının işğalında iştirak etməsi diqqətdən qaçmamalıdır”.

AMİP Ali Məclisinin sədri Rəşad Bayramov isə Rusiya-Ermənistan yaxınlaşmasından və ABŞ-ın bölgəyə durmadan artan maraqlarından söz açıb: “Məlumdur ki, ABŞ dövlət katibi məlum bəyanatı, daim öz erməniperəst mövqeyi ilə tanınan konqresmen Kristofer Smitin erməni maraqlarını önə çəkən və Azərbaycanı entik təmizləmədə ittiham edən sualına cavab olaraq səsləndirmişdi. Smitin məqsədi ABŞ-ın diqqətini yenidən bölgəyə cəlb etməkdən və Ermənistana dəstəyin davam edirməsinin vacibliyini önə çəkməkdən ibarət idi. Rubio isə ayrı-ayrı ölkələrlə ABŞ-ın milli maraqları əsasında münaqisə qurulmasının və milli maraqlarla diplomatiya arasında tarazlıq qurulmasının vacibliyini bildirərək bir növ ABŞ-ın öz xarici siyasətinə bundan əvvəl olduğu kimi Ermənistan maraqları kontekstində yanaşmayacağını göstərmiş oldu”.

R.Bayramovun fikrincə, Rubionun Azərbaycan və Ermənistan arasında münaqişə riski ehtimalı ilə bağlı dediklərinə gəldikdə isə burada bir neçə məqsəd var: “Birincisi, ABŞ dövlət katibi bununla Azərbaycan və Ermənistan

arasındakı münasibətləri diqqətdən kənarda qoymadıqlarını, tərəflərin sülh əldə etməsi üçün səy göstərdiklərini, yeni ABŞ-ın dünyada sülhə dəstək verdiyinin görüntüsünü yaratmağa cəhd etdi. İkinci bir tərəfdən isə regionun gələcəyini müəyyənləşdirəcək Azərbaycan və Ermənistan arasında danışıqlarda Birləşmiş Ştatların da rol almasını qabartmaq istədi”.

Onun bildirdiyinə görə, Ukrayna və Rusiya arasında sülhün əldə edilməməsi fonunda indi ABŞ üçün hər hansı bir istiqamətdə ölkələr arasında sülh sazişinə nail olmaq özünün imici baxımından önəmlidir: “Rubionun bu bəyanatı özündə həmçinin sülh olmayacağına müharibə ehtimalı hər zaman var mesajının çatdırılmasını da ehtiva edir və bu mənada həmin bəyanat daha çox sülh üçün lazımlı olan şərtlərin icrası istiqamətində addım atmayan Ermənistana yönəlik mesaj kimi də qəbul etmək olar. Başqa sözlə desək, Rubio müvafiq bəyanatları ilə bir tərəfdən konqressdəki erməni dəstəkçilərini sakitləşdirməyə və regionu diqqətdən kənarda qoymadıqlarını göstərməyə çalışdı, digər tərəfdən isə sülh üçün tərəflərlə işləyəcəyinin mesajını vermiş oldu. Xüsusilə də indiki məqamda, yeni Ermənistan-Rusiya münasibətlərində istiləşmə fonunda ABŞ-ın bölgəyə diqqətini artıracağı şübhəsizdir. ABŞ və Rusiya arasında müəyyən yaxınlaşmanın müşahidə olunmasına baxmayaraq,

“Rusiyanın əsas dayağı yenə Ermənistan olacaq” - ermənişünas alim

“Rusiya XİN rəhbərinin Ermənistana səfəri Prezident Putinin və Lavrovun özünün təhqir olunduğu tarix kimi yaddaşlarda qalacaq”. Bunu Musavat.com-a açıqlamasında ermənişünas alim, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı Sergey Lavrovun İrəvana səfərini şərh edərkən bildirib.

Politoloq qeyd edib ki, Ermənistandakı atmosferi bilib-bilə Lavrov bu ölkəyə səfər etdi: “Bu, onu göstərir ki, Ermənistanla son illər yaşanan soyuqluğa baxmayaraq, Rusiyanın onu cəzalandırmaq fikri yoxdur və Cənubi Qafqazda Rusiyanın əsas dayağı yenə Ermənistan olacaq. Rusiya bu mesajı verdi və Ermənistanın təhlükəsizliyi üçün hər şey edəcəyini dilə gətirdi. Lavrov İrəvanla Bakı arasında münasibətlərin normalaşması üçün maraqlı olduqlarını da dilə gətirib. Rusiya atəşdən, bölgədə gərginlik və münaqişə olduğu təqdirdə müdaxilə imkanlarına malik olur. Münaqişə yoxdursa, Rusiyanın edəcəyi nə ola bilər?”

Q.Çaxmaqlı Kremlin təmkinli davranışını səbəbsiz saymır: “Rusiya Ermənistanın Qərbdə özünə havadarlar aramasının nəticələr vermədiyini hesablayır və Ermənistana təhlükəsizlik qarantiyası verə bilər. Gümrüdəki 102-ci hərbi baza, Metsamor Atom Elektrik Stansiyasının yenilənməsi, Qafanda konsulluğun açılması və s. Ermənistanı yenidən Rusiyanın təsir sahəsinə sala bilər”.

Ekspert Kremlin maraqlı dairəsində olan digər məsələdən də bəhs edib: “Məlumdur ki, 9 noyabr 2020-ci il üçtərəfli bəyannaməsinə əsasən, Rusiya Zəngəzur koridoruna nəzarəti özündə saxlamaq istəyir və Ermənistanın buna qarşı olması rəsmi Moskvanı narahat edir. Yaxın zamanlarda Rusiya aktiv şəkildə bu məsələnin üzərinə gedəcək, çünki bu yol Rusiya üçün həyati əhəmiyyət daşıyır. Konkret şəkildə deyə bilərik ki, Rusiya Ermənistanı Qərbin əlindən almaq üçün yeni təməllər atmaq istəyir və o, Paşinyan hakimiyyətinin dəyişdirilməsinə qədər gedə bilər. Ermənistanda da belə hesab edənlərin sayı artmaqdadır ki, Avropa Birliyi və ABŞ bir çox məsələlərdə Rusiyanın alternativli olmağa uzaqdır”.

Ermənistandakı Qərb tərəfdarlarına gəlincə, Q.Çaxmaqlı bildirib ki, onların dəstəkçiləri azalmağa başlayıb: “Rejissor Tigran Xzmalyan kimi adamların heç bir təsir gücü yoxdur. Xzmalyan özü hakimiyyətlə işləyir və tapşırıq yerinə yetirir”.

■ **ELŞAD,**
Musavat.com

Trampın Rusiyanın Ermənistanla daha da möhkəmlənməsinə seyrçi yanaşacağı inandırıcı deyil. Cənubi Qafqaz regionu ABŞ üçün bir sıra məsələlərə görə prioritet regionlardan biridir”.

Politoloq qeyd edib ki, birincisi, həm Azərbaycan, həm də Ermənistanın İranla həmsərhəd olması, ikincisi isə bölgəmizin Orta Asiya ilə Avropayı birləşdirən qapı olması əsas amillərdir: “Orta Asiyaya xüsusilə Çinin təsir imkanlarını zəiflətməyi hədəfləyən ABŞ-ın, təbii ki, bu maraqlar kontekstində bölgəyə diqqəti artıracağı şübhəsizdir. Mən hələ regionun təbii ehtiyatlarının ABŞ üçün nə dərəcədə cəlbəedici olduğunu demirəm. Azərbaycan və Ermənistan arasındakı sülh danışıqlarında hər hansı formada iştirak isə ABŞ-a region ölkələrinə təsir imkanı verə bilər. Rubio da öz mesajla-

rı ilə bu istiqamətdə fəaliyyət göstərəcəklərinin anonsunu vermiş oldu”.

R.Bayramov hesab edir ki, Rusiya isə Ermənistanı kiçikləşdirmək niyyətində olmadığını sübut etməyə çalışır: “Lavrovun İrəvana səfəri, verilən bəyanatlar və əldə olunan razılaşmalar göstərdi ki, Moskva üçün bütün üzde görünən fikir ayrılıqlarına baxmayaraq Cənubi Qafqazdakı əsas müttəfiq məhz Ermənistanıdır. Rusiya-Ermənistan münasibətlərindəki yaxınlaşma isə təbii ki, yaxşı heç nə vəd etmir. Keçmiş təcrübə bunu bariz olaraq sübut edir. Lavrovun “Ermənistan Azərbaycanın yeddi rayonunu Rusiyadan verilən silahlar nəticəsində almışdı” bəyanatı da bu iki ölkənin yaxınlaşmasının bölgə üçün yaxşı nəticələr vəd etmədiyini sübut edir”.

■ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Musavat”

İstintaqın utanmağı

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

**“Birini gör, fikir eylə, birini gör, şükür eylə”
 (Azərbaycan ata sözü)**

Okeanın o tayından anekdot kimi xəbər almışdıq: **ABŞ Ədliyyə Nazirliyi** bizim keçmiş nəqliyyat naziri **Ziya Məmmədov** və ətrafının adı keçən **korupsiya istintaqını** dayandırılıb. Lap dəqiq yazsaq, istintaqı bağlayıb, açarı da qatarın altına atıblar.

Həmin cinayət işini Ziya müəllim hələ nazir olan vaxtlarda, Kanadanın “Bombardier” şirkətinə qarşı açmışdılar. İşin qısa məzmunu belə idi, şirkət Azərbaycan dəmir-yolunda signal qurğuları quraşdırmaq üçün projeyə girmək üçün Ziya müəllim və dəstəsinə rüşvət veribmiş. Nəticədə tenderdə üstün mövqə əldə ediblər. O cümlədən görülcək işin dəyərini şişirtmək, “şapka” söhbətləri var idi. ABŞ-da isə belə qanun var ki, korupsiyaya yol verən şirkətlər ABŞ ərazisində məsuliyyət daşıyırlar. Rüşvəti hansı ölkədə vermək önəmli deyil.

Bəs mən bunu niyə anekdot adlandıram? Çünki dünyada ABŞ qədər korruptsiyaçı dövlət bəlkə elə özü olar. Dollar verib, dost tutmaqdan başlamış, dollar verib düşməni yaratmağa qədər. Nahaq yerə deyil ki, belə aforizm var: “ABŞ-ın düşməni olmaq təhlükəlidir, dostu olmaq isə ölümə məhkumluqdur”. (Doğrudur, bunu kontekstdən çıxarıblar, əslində ABŞ dövlət katibi Kissincer 1968-ci ildə Cənubi Vyetnam rəhbərini çevriliş olarsa gözəyən təhlükə barədə söyləyib, lakin zaman bir çox kontekstləri də yer-bəyer edirmiş). Korruptsiyanı dövlət siyasətinə çevirən, adını da “lobbiçilik” qoyan ərazidən başqalarına mız qoymaq gülməlidir.

Elə Ziya müəllimin amnistə düşdüyü bu may günlərində bütün dünya Donald Trampın Qatar dövləti şeyxindən aldığı hədiyyədən danışır. Hədiyyə yüngülvari bahalıdır: 400 milyon dollarlıq, dəbdəbəli “Boinq” təyyarəsidir. O qədər bər-bəzək vurublar, “Uçan saray” ləqəbi daşıyır. İçində hovuzu-zadı da olmalıdır. Halbuki, ABŞ qanunlarına görə dövlət adamları 400 dollardan bahalı hədiyyə ala bilməzmiş. Bu cəhənnəmə, Tramp açıq-aşkar işarə vurub ki, hazırda təyyarə dövlətin balansında olsa da, prezidentlikdən çıxanda Tramp Fonduna götürmək istəyir. Faktiki, özü üçün.

O anlamda, bəlkə amerikalılar həmin 400 milyonun fonduna Ziya müəllimi 100 milyonluq qamarlamada suçlamağa utanıblar.

Bunların belə saxta, qeyri-səmimi işləri çoxdur. Bu yaxında bir senator dövlət katibi Rubio-nu divara dirəmişdi, ondan Putinin hərbi canı olub-olmadığını soruşurdu. Rubio da ilan kimi qıvrılıb, cavabdan yayınırı. Sən demə 8 il qabaq Rubio özü senator olanda ABŞ müdafiə nazirinə eyni sualı vermiş, tələb edirmiş nazir Putinin hərbi cinayətkar adlandırın! Necə dəyərlər, quyu qazan, dərin qaz.

Hərçənd, orada abır-həya adına deyəsən heç nə qalmayıb. Ukraynanı vəhşi işğalçının caynağı altına atıb getməyə tam hazırdılar. Bəs “məni seçin, 1 günə Rusiya-Ukrayna davasını aradan qaldırın” necə oldu? Həmişəki boş-boğazlıq... Bəs BMT TŞ, dünya insan hüquqları, dövlətlərin sərhəd toxunulmazlığı kimi global prinsiplər hara getdi? Axı, yanılmıramsa BMT-nin ofisi də elə ABŞ-da yerləşir. Dünyaya “kim istəyir dalaşsın, biz qatılıırıq” prinsipi, daha dəqiqi, prinsipsizliyi ilə yanaşacaqsınızsa, ən pisi, özünüz də dəlillərə qoşulub onun-bunun torpağından pay istəyəcək, dövlətlərin, xalqların müstəqilliyinə qolf topu, hətta bəlkə qolf dəyişi kimi yanaşacaqdınızsa, o zaman BMT ofisini ləğv edin, camaat gedib Burundida, Zambiyada, nə bilim, Rusiyanın Samara vilayətində təzəsini açsın. O qədər çirkəbə bulaşıblar, o qədər biabırçı əməllərlə, əxlaqsız bizneslərlə məşğul olublar ki, BMT-nin nə üçün, hansı savaşın sonunda yaradıldığını, insan hüquqları bəyannaməsini, insan haqlarının bir dövlətin daxili işi olmadığı haqda mü-kəmməl bəşəri tezi də yaddan çıxarıblar.

Təxmin edərim ki, ABŞ Ədliyyə Nazirliyinin qərarına ən çox gülənlərdən biri də elə Ziya müəllimdir. Trampa baxanda onu hətta seyid hesab edib (özü də ağırından) ətəyində namaz qılmaq olar.

“SSRİ-nin dağılması qanunsuz idi, onun hüquqi statusu nəzərə alınmalıdır və deputatlar bu məsələni qaldırmağa hazırdır”. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bunu Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Nina Ostanina deyib.

Onun sözlərinə görə, 1991-ci ilin martında keçirilən referendumda vətəndaşların əksəriyyəti SSRİ-nin saxlanması səs verib: “Yeni həm hüquqi, həm siyasi, həm də insani nöqtəy-nəzərdən, mahiyyət etibarını ilə Sovet İttifaqının sonu qeyri-qanuni idi, çünki heç kim Şuşkeviçə, Yeltsinə, Kravçuka qondarma Belovejsk müqaviləsini imzalamaq səlahiyyətini verməmişdi. Və bu günə qədər bu, hüquqi cəhətdən mübahisəli bir sənəddir. Rusiya bu gün də istintaq təşkil etməlidir. Prezidentin müşaviri bu mövqeyi ifadə edibse, o zaman bu, bizdən asılı olmayacaq. Biz isə siyasi qərar verməyə hazırıq, bu barədə Dövlət Dumasında danışacağıq”, - o bildirib.

Qeyd edək ki, Rusiya prezidentinin müşaviri Anton Kobyakov Sovet İttifaqının dağılması zamanı hüquqi prosedurun pozulduğunu və bunun SSRİ-nin guya “hələ də var olması” anlamına gəldiyini bildirmişdi.

“Yeni Müsavat” xatırladır ki, bu qəbil iddialar əvvəllər Rusiyanın bəzi siyasətləri tərəfindən də səslənib. Məsələn, Ermənistan hədələmək üçün bu tezisdən istifadə olunub. Təbii ki, Ermənistan keçmiş 15 müttəfiq respublikadan biri olduğu üçün həmin təhdidəndən digər 13 respublikaya da hədə “payı” düşüb.

İndi isə kifayət qədər yüksək rəsmi səviyyədə belə fikirlər səslənməkdədir. Xüsusən də Rusiyanın Ukrayna müharibəsində özünü qalib hiss etməyə başlaması fonunda.

Bu cür hədələr hara kimi inkişaf edə bilər və konkret olaraq Azərbaycan suveren dövlət, BMT üzvü kimi hansı ön tədbirlər görməlidir? SSRİ qanunsuz şəkildə dağılıb nə deməkdir? Məgər o, qanuni şəkildə formalaşmışdı?

Üçüncü yandan, hamı bilir ki, SSRİ-nin saxlanması haqda referendum (1991) digər səsvərmələr kimi total saxtəkarlıq şəraitində keçib. Təsədüfi deyil ki, həmin “referendum”dan cəmi 5-6 ay sonra əksər müttəfiq respublikalar öz xalqlarının iradəsi ilə bir-bir öz müstəqilliklərini elan edib. Az sonra da BMT-nin üzvü olub.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qenizadənin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, Rusiyadan rəsmi səviyyədə səslənən bəyanatlar Kremlin postsovet məkanına “arxa baxçası” kimi baxmasından irəli gəlir. Bununla belə, hüquq müdafiəçisi SSRİ-nin bərpasını hüquqi baxımdan nonsens sayır. Onun fikrinə, bütün respublikalar, eləcə də Rusiya özünü müstəqil

Postsovet ölkələrinə sensasion hədə - Rusiya SSRİ-ni “dirildir”

Putinin müşavirinin ardınca Duma üzvünün də Sovet İttifaqının bərpası haqda fikirlər səsləndirməsi yeni ssenaridən xəbər verir - Pərdəarxası

elan edib: “İndi onun bərpası üçün hüquqi mexanizm yoxdur. Rusiya bu ölkələri necə bir ittifaqda birləşməyə dəvət edə bilər? Əvvəla, Gürcüstana təcavüz edib, torpaqlarını işğalda saxlayır, Moldovada separatizm ocağı olan Dnestriyanı əraziləri himayə edir, Ukraynada Kırım və 4 regionu zəbt edərək özünə birləşdirdiyini açıqlayıb. Bu ölkələr ittifaqda birləşməyə razı olarmı? İkincisi, hüquqi cəhətdən mümkün deyil. Çünki bunu həyata keçirəcək orqan yoxdur”.

Ç.Qenizadə Azərbaycanın bu prosese qoşulacağını qətiyyənlə gözləyir: “Bu gün yalnız Rusiya və Belarus İttifaq dövləti yaradıblar. Kreml Ukraynada üç günə məsələni həll edərək Kiyevi də bu ittifaqda daxil etməyi planlaşdırırdı. Rusiya hesablamışdı ki, ardınca digər keçmiş sovet respublikaları da təzyiqə dözməyib ittifaqa qoşulaçaqlar və bununla SSRİ-2 yeni modeldə qurulacaq. Lakin Zelenski iqtidarı və Qərbdəki müttəfiqləri bu planları alt-üst etdi. İndi Türk Dövlətləri Təşkilatı platforması da var, yeni Orta Asiya-nın keçmiş sovet ölkələri burada təmsil olunur və Rusiyanın hətta bu dövlətləri öz orbitinə yaxınlaşdırması mümkün görünür”.

Hüquq müdafiəçisinə görə, həm TDT, həm Çin amili, o cümlədən Qərbin bölgədəki addımları Rusiyanın “ikinci SSRİ” planlarını tormozlayır: “Üstəlik, SSRİ ideoloji bir dövlət idi, Rusiyanın sosialist dövrünü qaytarması mümkün deyil. Azərbaycana gəldikdə, biz çoxşaxəli, müstəqil xarici siyasət yürüdüürük, Türkiyə, Pakistan, İsrail, Britaniya kimi dostlarımız, müttəfiqlərimiz var. Yeni Rusiyanın Azərbaycanı Belarus kimi görməsi re-cə də Rusiya özünü müstəqil

Siyasi ekspert Mehman İsmayılovun sözlərinə görə, Rusiyanın SSRİ-nin bərpası haqda səsləndirdiyi moizələr psixoloji basqı məqsədi daşıyır: “Yeni siz heç yerə getməmisiniz, biz də burdayıq. Necə ki, Putin bir uşaqdan soruşmuşdu - Rusiyanın sərhədləri harada qurtarır, o da heç yerdə məhdudlaşmadığını demişdi. Sonra Kreml lideri dedi ki, bu ölkələr kvazi dövlətlərdir. Bu da tamamilə səhv və qaba yanaşmadır. Əvvəla SSRİ-ni dağıdan elə Rusiya özü oldu. O zaman əvvəlcə Dövlətlər Şurası yaradıldı və onun vasitəsi ilə ilk növbədə Baltikyanı ölkələrin müstəqilliyi tanındı. Ardınca Rusiya Federasiyası özünün müstəqillik konstitusiyasını qəbul etdi. Üçüncüsü, Mixail Qorbaçov Baltikyanı ölkələrin müs-

təqilliyini tanımaq üçün onlardan 30 milyard dollar rüşvət almışdı”.

M.İsmayılov hesab edir ki, Rusiya postsovet ölkələrinə vurduğu zərərə görə trilyonlarla təminat ödəməlidir: “Rusiya bu regiona qayıda bilməyəcək. Onun heç bir mədəni, sivil potensialı yoxdur ki, xalqlara təqdim etsin. Rusiya demokratiya ixracatçısı da deyil. Ona görə də Rusiya SSRİ-ni bərpa adı ilə bölgəyə nə vəd edib nüfuz edə bilər? Ən əsası dünyada yeni geosiyasi realitələr var - Çin, Avropa İttifaqı bölgədə təsir imkanlarını artırır. Odur ki, Rusiya mifik ideyalar irəli sürsə də, bunu psixoloji basqı kimi qəbul etmək lazımdır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Moskvadan “Qarabağ separatçıları”na şok tapsırıq

Qarabağdan Ermənistanla qaçan separatçıların qalqları əvvəllər Paşinyan hakimiyyəti tərəfindən hücumlara məruz qalsa da, son dövrlər bu təzyiqlərin səngidiyi müşahidə edilir. Hətta İrəvandanı qondarma “artsax nümayəndəliyi” fəaliyyətinə hələ də davam edir, separatçılar da əsas toplantılarını orada keçirirlər.

Publika.az xəbər verir ki, “Hraparak” nəşri Ermənistan hakimiyyətinin separatçılara loyay münasibətinin səbəblərini öyrənib. Nəşr yazır ki, hakimiyyət əvvəllər “dövlət içində dövlətin olmasına” dözməyəcəyini desə də, son aylar qeyri-aidi dərəcədə loyallıq nümayiş etdirir.

“Hakimiyyət (qondarma) prezident və parlament institutlarını qoruyub saxlamağa imkan verən (qondarma) konstitusiyaya dəyişikliyi də, Samvel Şahramanyanın qondarma “Artsaxın” buraxılması qərarını dəyişəndə də reaksiya vermir. Mənbələrimiz bildirir ki, Ermənistan hakimiyyətinin bu loyallığı Rusiyadan aldığı xəbərdarlıqla bağlıdır. Məlumat görə, Rusiya Ermənistan hakimiyyətindən (qondarma) “Artsax” qurumlarının ən azı formal olaraq saxlanması, ümumiliklə “Artsax” məsələsinin tamamilə bağlanmamasını istəyib”, - nəşr iddia edir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Macarıstanda səfərdə olarkən Bakının sülh sənədi ilə bağlı iki legitim şərtini bir daha təkrarladı. Bunlar Ermənistan Konstitusiyasından ərazi iddiası ilə bağlı müddəanın çıxarılması və Minsk Qrupunun de-yure ləğvi ilə bağlı ATƏT-ə birgə müraciətdir.

Hələ ki, bu yöndə qarşı tərəfdən ciddi hərəkətlənmə müşahidə olunmur. Əvəzində artıq mətni razılaşdırılmış sülh sənədi layihəsi ilə bağlı az qala hər gün nikbin bəyanatlar səslənməkdədir.

“Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişinin imzalanması realdır”. Bunu Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzəyan İrəvanda rusiyalı həmkarı Sergey Lavrovla birgə mətbuat konfransında bildirib.

“Sülh sazişinin imzalanması reallığa çevriləcək. Bir daha vurğulamaq istədim ki, bütün çətinliklərə və mövcud çağırışlara baxmayaraq, Ermənistan regionumuzda (Cənubi Qafqazda) davamlı sülhə nail olmaq üçün səylərini davam etdirir. Fikrimizcə, bu, bilavasitə qonşuluğumuzda olan bütün ölkələrin maraqlarına uyğundur”, - Mirzəyan əlavə edib.

Bu nikbinlik özünü reallığa nə vaxt göstərəcək? Yeni Ermənistan rəhbərliyi nə zaman əməli addımlar üçün hərəkətə keçəcək? Tutaq ki, konstitusiyaya dəyişiklik zaman məsələsidir, Minsk Qrupunun de-yure ləğvi üçün Bakının təklifinə qoşulmağa nə mane olur? Ümumiyyətlə, rəsmi Bakı İrəvanın sülh nikbinliyini bölüşürmü? Bu, hiyləgərcəsinə vaxtı uzatmaq cəhdi deyilmi?

Deputat Azər Badamov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında Ermənistanın özünü sülhsevər kimi təqdim etdiyini vurğuladı: “Prezident İlham Əliyev Budapeştdə Azərbaycanla

canla Ermənistan arasında razılaşdırılmış sülh müqaviləsi ilə bağlı danışanda bunun realıq olduğunu bildirdi və Ermənistanın icra etməli olan iki şərti bir daha səsləndirdi. Bu iki şərt Ermənistanın konstitusiyasında edilməli olan müvafiq dəyişiklik və ATƏT-in Minsk qrupunun de-yure ləğvidir. Ermənistan sülh müqaviləsi ilə bağlı mətnində olan bütün şərtləri qəbul etdiyini və tezliklə sənədin imzalanmasını istədiyini bildirir. Hətta Paşinyan Ermənistanın Azərbaycanla bir daha müharibəsi olmayacağını ifadə edir. Mirzəyan isə sülh müqaviləsinin imzalanmasının reallığa çevriləcəyini qeyd edir. Yeni sözdə Ermənistan özünü sülh müqaviləsinin imzalanması tam şəkildə hazır olduğunu ifadə etməklə özünün sülhsevər kimi təqdim etməyə çalışır. Amma Ermənistanın özünün razı və imzalamaya hazır olduğunu bildirdiyi iki bəndinin, konstitusiyasında dəyişikliyin edilməsini və ATƏT-in Minsk qrupunun de-yure ləğvi ilə bağlı birgə müraciətin göndərilməsi üçün hərəkətə keçmir”.

Deputat qeyd etdi ki, Ermənistan Minsk qrupunun ləğvi ilə bağlı sülh müqaviləsi imzalanan anda bu müraciəti də imzalamağa hazır olduğunu bildirir: “Amma Azərbaycanın ərazilərinə iddiası olmadığını bildirərək ağ yalan danışır. Bu yanaşmalar yəni suallar yaradır. Belə ki, sülh müqaviləsinin imzalanmasına hazır olduğunu bar-bar bağiran Ermənistan

Ermənistanın aşırı sülh nikbinliyi - hiylə, yoxsa...

İrəvanın özünü sülhsevər kimi təqdim etməsi ilə silahlanması daban-dabana zidd görünür - iki fərqli proqnoz

vaxtaşırı dostlarının yanına qaçır və yeni silahların alınması üçün yeni razılaşmalar bağlayır. Belə ki, Hindistandan 1,5 milyard dollarlıq, Fransadan 250 milyon dollarlıq və digər ölkələrdən də böyük məbləğlərdə silahların alınmasını sürətləndirib. Ermənistanın bu hərəkətləri ölkəmizi düşündürməyə bil-məz. Yeni Ermənistanın sülh müqaviləsinin imzalanmasına hazır olduğunu bildirməsi, onun ancaq silahlanması

üçün vaxt qazanmağa çalışmasından başqa bir şey olmadığını deməyimizə imkan verir. Çünki sülhə hazır olan tərəf silahlanmaya üstünlük verməz. Ermənistan hakimiyyəti düşünməsin ki, Azərbaycan da bir yerdə dayanıb saymır”.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva isə proqnozlaşdırır ki, sülh sazişinin imzalanması ilə bağlı İrəvana Rusiya tərəfindən ciddi təzyiqlər mövcuddur: “Bu təzyiqlər getdikcə

daha da şiddətlənir. Kreml hər vaxtlə sülh prosesində yenidən aktivləşmək niyyətindədir. Ukraynadakı savaşın dondurulması və atəşkəsin əldə olunması ilə bağlı müsbət impulsar kontekstində Moskvanın İrəvana qarşı daha da aqressivləşdiyini görürük. Kreml yenidən Güney Qafqaza qayıtmaq istəyir. Ermənistan isə “mövcud çağırışlar” fonunda vaxt qazanmağa, Azərbaycanın digər iki şərtini də yerinə yetirməyə

çalışır. İrəvandakı rəsmilər bunun üçün əlavə bir ilə ehtiyac olduğunu dilə gətirir. 2026-cı ildə konstitusiya islahatları keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bu baş verdikdən sonra ATƏT-in Minsk qrupunun ləğvi ilə bağlı İrəvan əvvəldən hazırlanan bəyanata sadəcə imza atacaq. Bundan sonra Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi imzalanacaq”.

Ekspertə görə, Rusiya isə bunu istəmir: “Hətta Azərbaycanla Ermənistanın ikilikdə münasibətlərini aydınlaşdırmasına da Kreml isti baxmır. Bu, Moskvanın istəyəcəyi ən son gedişətdir. Düşünürəm ki, İrəvan indi heç vaxt olmadığı qədər səmimi görünür. Çünki İrəvan Bakının bu məsələdə zarafat etmədiyini çox yaxşı başa düşür. Əks halda, Azərbaycanın vaxt udmağa çalışan Ermənistanla qarşı adekvat siyasi gedişlər edəcəyindən fərqlənir. Bu, Ermənistanı bütün regional layihələrdən əbədi olaraq kənar saxlayacaq”.

□ **Cavansիր ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Nə Kabil, nə də Bağdad... - Ən təhlükəli şəhər indi Moskvadır!

Nüvə dövlətinin paytaxtı dron hücumları ilə ən qeyri-sabit yerə çevrilib, aeroportları iflic olub - Kiyevin əsas hədəfi

Mayın 22-də Moskvanın Şeremetyevo, Domodedovo və Vnukovo hava limanlarında yüzrlə sərsin qalıb. Bildirilib ki, Ukraynanın dron hücumu səbəbindən Vnukovoda azı 13, Domodedovo hava limanında isə 11 reys gecikib.

“Gözləmə yerində çoxlu sərsin var, həmçinin uşaqlı olanlar da. Bəziləri gecə saatlarında uçmalı idi, lakin uçuşlar bir neçə dəfə təxirə salınıb”. Qeyd edək ki, Ukrayna yalnız Moskvaya 35 dronla hücum edib. Mayın 21-də də Moskvaya aeroportu PUA hücumlarına görə iflic olmuşdu. Artıq Rusiyanın paytaxtı dünyada ən təhlükəli, qeyri-sabit şəhərlərdən biridir.

Bu da görünməmiş mənzərədir. Nüvə ölkəsinin paytaxtında təhlükəsizlik əldən gedib və Ukrayna Putinin “qırmızı xətlərini” çoxdan keçib.

Vaxtilə Kabil, Bağdad, Dəməşq kimi Şərq ölkələrinin paytaxtları təhlükəli idisə, indi Azərbaycandan İraqa uçuşların bərpası müzakirə edilir,

Suriyada səfirliyimizin fəaliyyəti bərpa olunur, Əfqanıstanda da nisbi sakitlik hökm sürür. Lakin “döşünə döyüb” təhlükəsizliyin təminatı ilə çox öyünən Kreml rəhbərliyi indi elə bir vəziyyətlə qarşılaşıb ki, az qala hər gün Moskvaya dronlar uçuş, təyyarələr isə bu səbəbdən havaya qalxa bilmir.

Ukrayna bu hücumlarla nəyə nail olmaq istəyir? Moskvaya indi ən təhlükəli şəhər adlanı bilərmi? Ümumiyyətlə, bu həftə ərzində Moskvada, Oryolda, Kurskda, Belqorodda, Tula, Kaluqada, Voronejə, Lipeysk və Smolenskə, həmçinin Bryansk vilayəti üzərində xeyli sayda PUA məhv edilib. Ukrayna Prezidenti Vladimir

Zelenski isə NATO Baş katibi Mark Rutte ilə görüşdə deyib ki, Moskvaya təzyiq etmədən ədalətli sülh əldə edilə bilməz, bunu hamı anlayır.

Ağ Partiya başqanının müavini, siyasi şərhçi Kamran Məmmədli hesab edir ki, Ukrayna Rusiyanın əvvəlki taktikasından istifadə edir: “Ukraynanın Rusiya ərazisinə, xüsusilə də paytaxt Moskvaya dron hücumlarını həyata keçirməsi, hazırda müharibənin yeni mərhələyə keçdiyini göstərir. Bu mərhələdə artıq hərbi əməliyyatlar yalnız cəbhə xəttində deyil, eyni zamanda dərin strateji və siyasi hədəflərə yönəlir. Hesab edirəm ki, burada Ukraynanın məqsədi, təkcə Rusiya hərbi obyektlərinə zərbələr endirmək deyil, həm də informasiya və psixoloji üstünlük əldə etmək, Rusiyanın daxili narahatlıq və qeyri-sabitlik yaratmaqdır. Yəninizdə

dırsa eyni taktikadan müharibənin əvvəlində və sonrakı etapda Rusiya paytaxt Kiyevə intensiv hava hücumları gerçəkləşdirərək geniş istifadə edirdi. Nəticədə paytaxt Kiyevdə kaos, həyacan və panika var idi. Kiyev sakinləri müharibəni evlərində belə hiss edirdilər”.

Onun fikrincə, hazırda Ukraynanın məqsədi eyni hissələri Moskvaya sakinlərinin də hiss etməsinə nail olmaqdır: “Çünki Moskvaya kimi bir şəhərin, yeni nüvə dövləti olan Rusiyanın siyasi, iqtisadi və hərbi mərkəzinin təhlükə altına düşməsi, bir tərəfdən Rusiya rəhbərliyinin ölkə daxilindəki təhlükəsizlik zəifliyini ortaya qoyur, digər tərəfdən isə Kremlin “toxunulmazlıq” mifini dağıdır. Sakinlər arasında təşvişin yaranması, hava limanlarında xaosun yaşanması, gecikən və təxirə salınan reyslər, Rusiya cəmiyyətində Ukrayna müharibəsinə dair dəstəyin və dö-

zümlüliyin sorğulanmasına səbəb ola bilər. Bu, Ukraynanın gözlədiyi psixoloji effektir. Ukrayna rəhbərliyi başa düşür ki, yalnız cəbhədə uğur qazanmaqla Rusiya kimi bir ölkəni danışığlara məcbur etmək çətinidir. Ona görə də qeyri-ənənəvi müharibə metodlarına - dronlarla hücumlara, simvolik və strateji obyektlərin hədəfə alınmasına üstünlük verilir. Ukrayna Prezidenti Zelenskinin NATO Baş katibi ilə görüşdə “ədalətli sülh yalnız təzyiqlə mümkündür” bəyanatı da bu yanaşmanın siyasi ifadəsidir”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Məleykə Abbaszadə

Gələn ildən apelyasiya qaydaları sərtləşdiriləcək

“Növbəti ildən apelyasiya qaydalarında dəyişiklik ola bilər. Belə ki, bu il buraxılış imtahanlarından sonra da müşahidə etdik ki, abituriyentlər tərəfindən apelyasiyaya əsaslandırılmamış müraciətlər çoxluq təşkil edir. Bu isə mövcud resurslarımızın lazımdan artıq sərf olunmasına səbəb olub”.

Modern.az xəbər verir ki, bunu ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarının başlanması ilə əlaqədar təşkil edilən brifinqdə Dövlət İmtahan Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə deyib.

O bildirib ki, əksər Avropa ölkələrində apelyasiya müraciətləri ödənişlidir: “Azərbaycanda isə bu proses hazırda ödənişsiz şəkildə həyata keçirilir. Lakin növbəti ildən bu sahədə müəyyən dəyişikliklərin edilməsi nəzərdə tutulur. Belə ki, əsaslandırılmamış, səbəbi göstərilməmiş apelyasiya müraciətlərinin qəbulu məhdudlaşdırılacaq”.

Üç məktəbin direktoru işdən çıxarıldı

Paytaxtdakı ümumi təhsil müəssisələrində məktəb idarəetməsi, tədrisin səmərəli təşkili, təhlükəsizlik və nizam-intizam qaydalarına əməl olunması və digər müvafiq istiqamətlər üzrə aparılan monitorinqlər nəticəsində Bakı şəhəri 65 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Arzu Miriyev, 298 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Xatirə Hacıyeva, 158 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Mehriban Ələkbərova ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilib.

Bu barədə Musavat.com-a məlumat Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsindən verilib. Hər üç ümumi təhsil məktəbinin normal fəaliyyətinin təmin olunması Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin nəzarətindədir.

Qeyd edək ki, təhsil müəssisələrində monitorinqlər davamlı və ardıcıl olaraq həyata keçirilir.

□ Musavat.com

Zülfiyyə Məmmədhusəynova

Məktəb direktoru başçı müavini oldu

Pirallı Rayon İcra Hakimiyyətinin (RİH) icra başçısı Vəlif İmanov özünə yeni müavin təyin edib. İqtisadiyyat.az xəbər verir ki, icra başçısı bununla bağlı müvafiq sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, Məmmədhusəynova Zülfiyyə Xası qızı başçının müavini təyin olunub. O, mayın 21-dən yeni vəzifəsinin icrasına başlayıb.

Qeyd edək ki, Z.Məmmədhusəynova yeni təyinatadək Xəzər rayonu E.Əliyev adına 234 nömrəli tam orta məktəbin direktoru vəzifəsində çalışıb. 1988-cü il təvəllüdü Z.Məmmədhusəynova ixtisasca Azərbaycan dili və Ədəbiyyat müəllimidir.

Xatırladaq ki, bununla da son bir ayda üçüncü qadın müəllim icra hakimiyyətlərində yüksək vəzifə təyinatı alır. Belə ki, daha əvvəl Şəki Şəhər Uşaq İncəsənət məktəbinin tədris işləri üzrə direktor müavini Xeyalə Töhrablı Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının, Oğuz şəhər Nail İbrahimli adına 3 nömrəli məktəb-lisəyin tədris işləri üzrə direktor müavini Aliyə Osmanova isə Oğuz Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini təyin edilib.

“Dünyada belə bir praktika var. Ancaq bunu nazirin özünə də demişəm ki, sosial şəbəkələrdə müəllimlərin, şagirdlərin imtahanlarda cavab verdiyi suallara baxıram, çox narahat oluram. Üzümlü tuturam o sualları yazanlara: hesab edin ki, o sualı övladınıza verirsiniz”.

Bu fikirləri Azərbaycanın keçmiş təhsil naziri, Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun direktoru Misir Mərdanov yerli mediaya açıqlamasında deyib.

Eks-nazir ardınca bildirib: “Hər bir sualda hökmən bir xüsusi yanaşma işlətməlisən ki, onu həll edəsen. Yadına düşməsə, edə bilməyəcəksən. Belə suallar vermək olmaz... Hər bir sual imtahan üçün öyrədici xarakter daşımalıdır. Bizim institutda da “bunker müəllimləri” var. Onlara defələrlə demişəm ki, məktəblərdə verdiyimiz biliyə uyğun suallar hazırlayın ki, uşaq da cavablandıra bilsin. Təəssüf ki, bunu etmirlər. Hər il minlərlə qabiliyyətli azərbaycanlı gənc bu test imtahanlarından qaçaraq xarici ölkələrə gedir. Ən qabiliyyətli. Niyə? Çünki belə imtahanlar var”.

M.Mərdanov qeyd edib ki, hər zaman Azərbaycanda keçirilən formada test imtahanının əleyhinə olub: “İlk növbədə imtahanlarda verilən suallar orta məktəb şagirdlərinin səviyyəsinə uyğun olmalıdır. Bəlkə də bu, repetitorluğun heç olmasa bir az azalmasına səbəb ola bilər”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov isə “Bakı-Xəbər”ə deyib ki, M.Mərdanovun imtahan suallarının məzmunu və strukturuna yönəltdiyi tənqidlər Azərbaycan təhsilində qiymətləndirmə sistemi ilə real tədris prosesi arasında uzun illərdir mövcud olan uyğunsuzluğun açıq şəkildə səsləndirilməsidir: “Təəssüf ki, bu uyğunsuzluq sistematik problem xarakteri daşıyır və təkcə indiki dövrə yox, ehtimala görə daha da genişlənir. Misir müəllimin də qeyd etdiyi “bunker müəllimləri”, yeni şagirdlərə məktəb tədrisindən kənar və yalnız xüsusi yanaşmalarla izah olunan suallar öyrədən şəxslər, əslində qiymətləndirmənin məktəbdən tamamilə ayrıldığı mühitin məhsuludur”.

Elm və Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın üzvü, fəlsəfə doktoru İlqar Orucov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini bölüşüb: “Mən Misir müəllimin mətbuatda verdiyi açıqlamaları ilə tanışam. Baxmayaraq ki, zamanında onun fəaliyyəti ilə razı olmamışam. Amma qəbul və buraxılış imtahanları ilə bağlı fikirlərinə hörmətlə yanaşıram, burada həqiqətə baxmaq lazımdır. Doğrudan da, biz qəbul imtahanlarını bu qədər çətin etməməliyik. Universitetlərə qəbul bu dərəcədə çətin olmamalıdır. Misir müəllim qeyd edir, bu gün savadlı gənclərimizin bir çoxu xarici universitetləri seçməyə üstünlük verir. Bunun əsas səbəblərindən biri də məhz yerli universitetlərə qəbulun çox çətin olmasıdır.

Əgər bu dərəcədə çətin olmasaydı, Misir müəllim qeyd edir, bu gün savadlı gənclərimizin bir çoxu xarici universitetləri seçməyə üstünlük verir. Bunun əsas səbəblərindən biri də məhz yerli universitetlərə qəbulun çox çətin olmasıdır.

səsi daha kompleks və çoxşəxəlidir. Bu isə o deməkdir ki, abituriyentin ümumi potensialı qiymətləndirilir, təkcə test nəticəsi ilə məhdudlaşmır. Əlbəttə, söhbət nüfuzlu və ciddi akademik nüfuzla malik olan universitetlərdən gedir. Bizim ölkədə universitetlərə qəbul bu dərəcədə çətin olmamalıdır. Misir müəllim qeyd edir, bu gün savadlı gənclərimizin bir çoxu xarici universitetləri seçməyə üstünlük verir. Bunun əsas səbəblərindən biri də məhz yerli universitetlərə qəbulun çox çətin olmasıdır.

hörmətlə yanaşmışam. Amma reallıq budur, mütləq dəyişiklik edilməlidir”.

Yeri gəlmişkən, Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) sədri Məleykə Abbaszadə təhsil sahəsində ekspert kimi tanınan şəxslərin çıxışlarına etiraz edib. M. Abbaszadə bu

Misir Mərdanovdan nazirə çağırış -

“Uşaqları “şikəst” edirsiniz...”

Eks-nazir imtahan suallarından şikayətləndi, nazirlik yanında İctimai Şuradan reaksiya gəldi

Mən də razıyam ki, bizim bir çox istedadlı gənclərimiz SAT kimi beynəlxalq imtahanlardan uğurla keçərək xarici universitetlərə qəbul alırlar. Bu reallıq bizə göstərir ki, mövcud qəbul sistemi üzərində ciddi düşünmək və müvafiq islahatlar aparmaq zəruridir. Bizim DİM-in imtahanları ilə uğur qazanaraq xarici universitetlərə düşmək olmur. Xarici universitetlərə qəbul prosedurları yerli qəbul sistemindən xeyli fərqlənir. Misir müəllimin də qeyd etdiyi kimi, beynəlxalq ali məktəblərə qəbul olmaq üçün müxtəlif yanaşmalar mövcuddur.

Məsələn, ABŞ-da fəaliyyət göstərən universitetlərə qəbul üçün əsasən iki əsas test - SAT riyaziyyat və SAT xarici dil (adətən ingilis dili) üzrə imtahanlar tələb olunur. Bu imtahanlar bizim qəbul testlərinə fərqli olaraq daha çox məntiqi düşüncəyə, analiz qabiliyyətinə əsaslanır.

İlqar Orucov qeyd edib ki, məsələ təkcə bu testlərə məhdudlaşmır: “Xarici universitetlər yalnız imtahan nəticələrinə deyil, eyni zamanda abituriyentin şəxsi keyfiyyətlərinə, əvvəlki uğurlarına, akademik nailiyyətlərinə, sosial və idman fəaliyyətlərinə, ictimai fəallığına da ciddi diqqət yetirirlər. Yeni, qəbul pro-

tetlərə qəbul olmaq üçün abituriyentlərə çox əziyyət verilir. Şagirdlərimiz bir neçə fəndən əlavə hazırlığa getməyə məcbur olurlar. Bu da repetitorluq fəaliyyətinin geniş yayılmasına gətirib çıxarır.

Özüm də zamanında repetitor kimi fəaliyyət göstərmiş biri kimi valideynlərlə, müəllimlərlə çox söhbətlər aparmışam. İmtahana düşən sualların mahiyyətindən xəbərim var. Suallar indi tərtib olunmur ki, əvvəllər də belə idi. Suallar kifayət qədər çətin. Təəssüf ki, bu gün valideynlər məktəbə yox, repetitor müəllimin verdiyi dərslərə ümid bəsləyir. Məktəb isə bir kənarda qalır. Hətta bəzi müəllimlər də məktəbdə tədris deyil, test imtahanlarında düşə biləcək suallara fokuslanır. Nəticədə məktəb sadəcə formallığa çevrilir, təhsil isə öz mahiyyətini itirir. Uşaqlar isə qalıb yollarda, repetitorların qapısında...

Bu ciddi paradoks və uyğunsuzluqdur. Təəssüf ki, bu vəziyyət həm gənclərin təhsilini, həm də cəmiyyətin gələcəyini təhlükə altına qoyur. Biz təhsili daha humanist, ədalətli və şagirdin inkişafını nəzərə alan istiqamətə yönəltməliyik. Dövlət İmtahan Mərkəzinə və Məleykə xanımın fəaliyyətinə hər zaman

fikirləri DİM-in bugünkü (23 may - red.) brifinqində səsləndirib: “Ekspertlərin hər şeydən əvvəl vicdanı olmalıdır. Mən başa düşə bilmirəm ki, bu insanlara ekspert adını kim verib? Neçə il ali və ya orta məktəbdə dərs deyiblər, hansı elmi məqalələri yazıblar, beynəlxalq konfranslarda çıxış ediblər?”

DİM rəhbəri qeyd edib ki, sosial şəbəkələrdə - xüsusilə Facebook və TikTok kimi platformalarda fikir bildirmək heç də ekspert olmaq anlamına gəlmir: “Sosial mediada nəse yazmaqla insan ekspert olmur. Təhsili nədir? Hansı universiteti bitirib, nə vaxt bitirib? Mən sadəcə adını, soyadını eşidim, sizə deyim o neçə balla həmin universitetə daxil olub. Onda görə, kim necə ‘təhsil eksperti’ olub. Məleykə Abbaszadə əlavə edib ki, imtahanların nəticələri şəffaf şəkildə təqdim olunur və bu nəticələrə hər kəs - həm abituriyent, həm də valideyn özü baxa bilər: “O müəllim ki, əvvəlcədən deyir bu uşaq yaxşı oxuyur, amma düzgün qiymətləndirilməyib - o sadəcə özünü düz danışan kimi göstərmək istəyir. Əslində isə proses açıq və obyektiv şəkildə aparılır”.

□ Afaq MİRƏYİQ, “Yeni Müsavat”

Çovdarovla adı keçən “məşhur biznesmen” yaxalandı - Şok təfəssilat

30-a yaxın Azərbaycan vətəndaşına qarşı külli miqdarda dələduzluqda ittiham olunan Qədim Ədilov həbsə alınıb. Musavat.com xəbər verir ki, Qədim Ədilov Binəqədi Rayon Məhkəməsinin binasına gətirilərkən ondan şikayətçi olan 10-a yaxın zərərçəkən də məhkəmə binasına gəlib. Zərərçəkənlər vəsatətə baxılarkən iclasın keçirildiyi zala buraxılmayıblar. Onlar məhkəmə binası önündə üzərində “Binəqədi məhkəməsinin ədalətli qərar çıxaraacağına inanırıq!” “Dələduz Qədim Ədilov həbs olunsun”, “30 nəfərdən artıq vətəndaşın pullarını mənim-səyən Qədim həbs olunsun” sözləri yazılmış pankartlar qaldırıb və şüarlar səslədirlər.

Məhkəmə Baş Prokurorluğun vəsatətini təmin edib. Qədim Ədilovun ev dustaqlığında olmasını nəzərə almaqla hələlik onun barəsində 2 aylıq həbs qətimkan tədbiri seçilib. Qədim Ədilov məhkəmə zalında qandallanıb, istintaq təcridxanasına göndərilib. Zərərçəkənlər iddia edirlər ki, Qədim Ədilovun illərdir ki, azadlıqda qalması birbaşa Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin sədri Mübariz Əkbərovun himayədarlığı ilə baş tutub. Qeyd edirlər ki, Qədim Ədilovun qardaşı Yasin Ədilov Şirvan Rayon Məhkəmə İcraçıları Şöbəsinin rəisidir. Qədim Ədilov Yasin Ədilov vasitəsi ilə Mübariz Əkbərovla yaxın əlaqələr qurub. Hətta barəsində Baş Prokurorluqda istintaq aparıldığı müddətdə belə güclü hakim himayədarlarına

arxalanaraq yeni dələduzluq əməlləri törədib.

Qədim Ədilovun həbsinə gəlincə, bəlli olur ki, 2021-ci ildə ondan 17 vətəndaş Baş Prokurorluğa şikayət edərək dələduzluqla külli miqdarda vəsaitlərini ələ keçirdiklərini bildiriblər. İndi məlum olur ki, həmin şikayət üzrə cinayət işi davam etdiyi bir vaxtda Qədim Ədilov Gəncə şəhər sakini Nəsrulla Cəfər oğlu Nəzərova qarşı da dələduzluq edib. Onun etibarından sui-istifadə edərək Qədim sonuncuya məxsus milyonlarla dəyəri olan asfalt zavoduna müştəri tapacağına və satacağına söz verərək. Bunun üçün zavodu etibarnamə ilə ögəz adına dövr etdirib. Sonra isə Nəsrulla Nəzərovdan xəbərsiz zavodu 1 milyon 750 min dollara sataaraq aradan çıxıb. Zərərçəkənlər deyirlər ki, əlavə olaraq Qədim Ədilov Nəsrulla Nəzərovun 10 minlərlə manat nəğd pulunu da dələduzluq yolu ilə mənimşəyib.

2022-ci ildə isə Qədim Ədilov İnterpol vasitəsi ilə axtarıla verilməmişdən cəmi 1-2 ay əvvəl Anar Akif oğlu Məmmədov və partnyorlarının etibarını imtahana çəkib. Onlardan 612 min manat pul alandan sonra Qədim Ədilov əvvəl Türkiyəyə, oradan isə Rusiyaya keçib. İnterpol xətti ilə Rusiyada həbs olunan Qədim Ədilov 2024-cü ilin oktyabrında Azərbaycana

təhvil verilib. Zərərçəkənlər deyirlər ki, o zaman Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin sədri Mübariz Əkbərovun göstərişi ilə hakim Cavid Hüseyn onu məhkəmə zalından açıb buraxıb. Zərərçəkənlərdən Xaləddin Yusibov, Natiq Hübətov, Nəsrulla Nəzərov və Sadiq Cəfərov iddia edirlər ki, Qədim Ədilov və onun qardaşı Yasin Ədilov dələduzluq yolu ilə ələ keçirdikləri vəsaitdən rüşvətxor hakimlərə yaxşı “pay” ayırırlar. Yoxsa İnterpolun aylarla axtarıqlardan sonra həbs edib Azərbaycana təhvil verdiyi Qədim Ədilovun necə zal-dan buraxmaq olar?

“Yaxşı ki, Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsi ədalətli mövqe sərgiləyərək dələduzu ifşa etdi. Yoxsa daha nə qədər günahsız adam dələduz Qədim Ədilovun qurbanı olacaqdı?” - deyərək zərərçəkənlər bildirirlər.

Qeyd edək ki, Qədim Ədilov 2024-cü ilin fevralına qədər 17 Azərbaycan vətəndaşına qarşı 2 milyon manatlıq dələduzluq ittihamı ilə beynəlxalq axtarışda olub.

Natiq Hübətov qeyd etmişdi ki, Qədim Ədilov Azərbaycandan əvvəlcə Türkiyəyə, zərərçəkənlərin onun izinə düşməsindən xəbər tutandan sonra oradan da Rusiyaya qaçaraq gizlənməyə çalışıb:

“Dələduzun izinə düşüb Türkiyə İnterpol İstanbul Şöbəsinə məlumat verdim. Lakin “dolandırıcılıq suçları

hapissiz yarqlanıyor” deməklə onu həbs etməkdən imtina etdilər. Yeni yerini bilirsənsə, get məhkəməyə ver, pulunu tələb et. Açıq, bu, İnterpol Azərbaycana qarşı qardaş dövlətdəki İnterpol şöbəsinin hörmətsizliyi idi. Və ya onlar rüşvət alıb onu qoruyurdular. Çünki bundan sonra o, duyub düşüb Türkiyədən Rusiyaya qaçdı”.

Natiq Hübətov demişdi ki, bir müddət sonra Qədim Ədilovun sorağını Rusiyanın uçqarlarından eşidiblər. Bundan sonra zərərçəkmişlərdən Xaləddin Yusubov dərhal Moskvaya gedib və İnterpolun qırmızı bülleteni ilə axtarışda olan Qədim Ədilovun həbsi üçün rəsmi müraciət edib. Xaləddin Yusibov Musavat.com-a deyib ki, Qədim Ədilov zamanında himayə edilməsəydi, bu gün layiqli cəzasını alıb həbsdə günlərini sayırdı: “2014-cü ildə bu dələduz özünü “Azəri AQA” firmasının direktoru kimi təqdim edib Rusiyadan “Aziz” adlı firmadan taxta alıb satmağı təklif edirdi. Həmin firmadan ayrı-ayrı firmaların adına rəsmiləşmiş vaqon sənədləri göstərərək pul alırdı. Sonradan məlum oldu ki, eyni vaqon üçün 8-10 nəfərdən pul alıb. Rusiyadakı “Aziz” firmasının direktoru Mirhəbib Ağalarov ilə biz istintaqda tanış olanda məlum oldu ki, dələduz Qədim Mirhəbib Ağalarova deyirmiş ki, filan firmaya və ya şəxsin adına vaqon yüklə, rəsmiləşdir, nömrəni göstərərək pulunu vurduracam. Sonra deyirmiş ki, həmin şəxsin ödəmək imkanı olmadığı, indi sənədi ləğv et, başqa firmanın adına rəsmiləşdir. Sonda da deyirmiş ki, heç birindən pul ala bilmədim. Yük dolu vaqonu özümün “Azəri AQA” firmasına göndər, satıb pulunu özüm verəcəm. Beləcə bizlərlə yanaşı, Mirhəbib Ağalarovu da aldadıb 200 min dollarlıq malını ələ keçirib və onun sənədlərini bizə göstərərək ümumilikdə 2 milyondan artıq pulu ələ keçirdi. Biz ondan şikayət etdik və cinayət işi başlan-

dı. Lakin dələduz və onun müəllimi olan atası o zaman prokurorluqda işləyən generallara yol tapdılar və Rüstəm Usubovla İlqar Abbasov bu cinayətkarın “daydayı” oldular. Onlar onun adını MTN-də Çovdarovdan zərərçəkmiş yazdılar və cinayət işini ləğv etdilər. Mən şahid qismində Çovdarovun məhkəməsinə çağırılarda orada məlum oldu ki, bu dələduz özü onlara “donos” yazan imiş və ora davamlı gedib-gəlirmiş. Sadəcə sonuncu dəfə polisə nəzarət prokuroru Mircavan Kazımov haqqında yalançı donos yazanda Çovdarov çağırılıb üstünə təpib ki, “ay alçaq, bizi prokurorluqla düşməni etmək istəyirsən?” Bunu məhkəmədə hamımız eşitdik. İndi təzədən bəzi saytlar gətirib bunu MTN işinə bağlayırlar. Unudurlar ki, daha Rüstəm Usubov kimiləri vəzifədə yoxdur. Bu adamı hər dəfə həbs edib istintaqa cəlb edəndən sonra bir yol tapıb azadlığa çıxır. Sonra da ölkədən qaçır. Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimləri Cavid Hüseyn, Elbəy Allahverdiyev və Həbib Məmmədov Qədim Ədilovu azadlığa buraxmazdan əvvəl onun dələduzluq bioqrafiyasına nəzər salmalı idilər. İstintaqçıların işini çətinləşdirən, bizə qarşı dələduzluq əməlinin araşdırılmasını əngəlləyən qərar verməkdən çəkinməli idilər. Hakimlərin qərarını qanunsuz, hanısa maraqlara söykənmiş qərar hesab edirik”.

Zərərçəkən Şahin Aslanov demişdi ki, Qədim Ədilov yüksək dələduzluq, inandırma qabiliyyətinə malikdir.

■ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
Musavat.com

Səbiq məmurun cinayət işi - xadimə işinə 2000, kitabxanaçı 1500

Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Bolludərə kənd inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsi işləmiş şəxs hakim qarşısına çıxarılıb. O, 4 nəfər həmkəndlisinə qarşı dələduzluq etməkdə ittiham olunur. Musavat.com xəbər verir ki, dələduzluqda təqsirləndirilən Rizvan A. Cinayət Məcəlləsinin 178.2.2-ci (dələduzluq), 178.2.3 və 178.2.4-cü maddələri ilə təqsirli bilinib.

İttihamla görə, Rizvan A. Bolludərə kənd inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndənin müavini işləyərkən əvvəlcədən tanıdığı 4 nəfər şəxsi aldadıb.

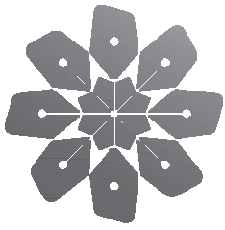
Əvvəlcə bir həmkəndlisindən torpaq sahəsinin tikinti üçün təyinatını dəyişdirəcəyini deyərək 7 min manat alıb. Başqa bir həmkəndlisindən özünə və ailə üzvlərinə məxsus torpaq sahələrini satacağını deyərək 17 min manat alıb.

İki kəndçisindən isə kənd bağçasına xadimə işə düzəldəcəyi vədi ilə 2 min manat, kənd kitabxanasına kitabxanaçı işinə düzəldəcəyi vədi ilə isə 1500 manat pul alıb. Verdiyi vədlərin heç birinə əməl etməyən Rizvan məhkəmədə peşman olduğunu bildirib.

İfadəsində deyib ki, Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reystri Xidmətinin Xaçmaz Rayon Ərazi İdarəsinin reisi vəzifəsində işləmiş Eldəniz adlı şəxslə münasibəti olub. O, Eldənizdən bir məsələdə dəstək aldığını deyib. Bildirib ki, sonra da ona müraciət edərək həmkəndlisinin torpağının təyinatını dəyişdirmək istəyib. Lakin Eldəniz bunun mümkün olmadığını deyib. Buna baxmayaraq Rizvan həmkəndlisindən 7 min manat alaraq şəxsi ehtiyaclarına xərcləyib.

Bu əməllərinə görə Rizvan 1 il azadlığın məhdudlaşdırılması cəzası almışdı. Şəkil Apelyasiya Məhkəməsi onun cəzasını 1 il 6 aya qədər ağırlaşdırıb. Bu müddət ərzində elektron qolbaqla gəzməli olacaq.

■ İ.MURADOV,
Musavat.com

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

**“Azərbaycanda qohum evliliklərini qadağan edən qanun
qəbul edildəndən sonra qohum evliliyi edən şəxslər bunu
sürətləndirib”.**

“Yeni Müsavat” bildirir ki, bunu deputat Adil Vəliyev deyib. O qeyd edib ki, belə faktlar insanların heç də hamısının bu dəyişikliyə hazır olmadığını göstərir: “Qeyri-rəsmi nikah hallarının olması faktları da var. Bu faktlar məişət zorakılığı zəminində cinayət hadisəsi törədildə yayılır. Sabirabadda gənc qızın qeyri-rəsmi nikahda olduğu şəxs tərəfindən öldürülmüş Kür çayına atılması ilə bağlı dəhşətli fakt oldu. O qız 15 yaşından qeyri-rəsmi nikahda yaşayıb, 16 yaşında isə həyata vida etdi. Çox təəssüfedicidir ki, valideynlər deyirlər ki, ailədə hər şey baş verə bilər. Lakin əsas məqama toxunmurlar ki, qanuna 1 ilə yaxındır belə bir dəyişiklik olunub, amma 15 yaşında qız qeyri-rəsmi nikahda olub. “Şüurda inqilab” məsələsi deyilən anlayış var. Düşünürəm ki, bizim mental dəyərlərimizdə problem var”.

Deputat təklif edib ki, qohum evliliklərinin qadağan olunması haqqında qanun iyun 1-də qüvvəyə minəndən sonra intensiv monitorinqlərin həyata keçirilməsi üçün yeni mexanizmləri tətbiq edilsin: “Yeni monitorinqlərin nəticələri gələn ilin hesabatında yer almalıdır. Biz nəticəyə baxsaq ki, Milli Məclisin əziyyəti heçəmi gedəcək, yoxsa qohum evliliklərində azalma olacaqdır? Əgər

azalma tendensiyası olmasa, biz növbəti dəfə Cinayət Məcəlləsində daha sərt sanksiyaların qəbulu məsələsinə baxmalıyıq. Başa düşürəm ki, Cinayət Məcəlləsi liberallaşdırılması bizim dövlət siyasətidir. Amma qanuna dəyişikliklər statistikada effekt verməyəcəksə, Cinayət Məcəlləsində daha ağır sanksiyaların qəbulu məsələsinə baxmalıyıq”.

Qeyd edək ki, yaxın qohumlar arasında evliliyi qadağan edən qanun qəbul edilsə də, 2025-ci il iyunun 1-dən qüvvəyə minəcək. Qanuna əsasən, xalaqızı-xalaoğlu, bibiqızı-bibioğlu, dayıqızı-dayıoğlu kimi qohumlar arasında nikaha girən şəxslər inzibati məsuliyyətə cəlb olunacaqdır.

Qohum evlilikləri ilə bağlı dəqiq statistik məlumatlar ictimaiyyətə hər zaman açıq şəkildə təqdim olunmasa da, ekspertlər bu nikahların daha çox Azərbaycanın cənub və qərb bölgələrində, xüsusilə Lənkəran, Masallı, Cəlilabad, Gədəbəy, Tovuz, Şəmkir, Qazax və Gəncə ətrafı ərazilərdə daha geniş yayıldığını bildirirlər. Bu bölgələrdə qohum evlilikləri bəzən adət-ənənə, bəzən də “etibar edilən ailədən gəlin alma” düşüncəsi ilə əsaslandırılır.

Niyə qohum evlilikləri təhlükəlidir?

Mütəxəssislər bildirir ki,

Gender, ailə, demoqrafiya

YENİ **MÜSAVAT**
N 90 (8700) 24 may 2025

Qohumla evlilik qadağası gəlir, nikah idarələrinə axın var

İyunun 1-dən qanuna dəyişiklik qüvvəyə
minəcək deyə ailələr “öz içində gəlin” axtarır

də cəmiyyət yad insanlara qarşı münasibətdə yüksək səviyyəyə çatmayıb. Bunun üçün biz müəyyən dövr ərzində beynlərdə inqilab etməliyik ki, insanlar təkcə qohumluq evliliklərinə deyil, əlavə münasibətlərdə də müvafiq ünsiyyət və kommunikasiya qurmağı bacarsınlar ki, belə problemlər qarşıdakı dövrlərdə formalaşmasın”.

Sosioloq qeyd edib ki, hazırda qanunvericiliyin tələbinə uyğun olaraq, məhz qohum evlilikləri ilə bağlı qərar qəbul olunub və iyun ayının 1-dən etibarən xalaqızı-xalaoğlu, bibiqızı-bibioğlu, dayıqızı-dayıoğlu kimi qohumluq münasibətləri əsasında ailə quranlar qanunvericiliyin tələbinə uyğun olaraq cərimələnəcəklər: “Lakin cəmiyyətimiz hələ də buna tam hazır deyil. Əksəriyyət də 1 iyun tarixinə qədər bu cür nikaha girməyə çalışır. Yaxşı olardı ki, insanların tədricən bu cür düşüncədən uzaqlaşsınlar. Qanun qüvvəyə mindikdən sonra, əlbəttə ki, bu nikahların sayı azalacaq, lakin kəskin azalacağını proqnozlaşdırmaq mümkün deyil. Çünki müəyyən müddət proses davam edəcək. Yəqin ki, kəskin azalma yalnız qanun qüvvəyə mindikdən 5-6 il sonra müşahidə ediləcək”.

təkrar olunan qohum nikahları nəticəsində irsi xəstəliklərin yayılma ehtimalı xeyli artır. Genetik tədqiqatlar göstərir ki, yaxın qohumlar arasında bağlanan nikahlar nəticəsində doğulan uşaqlarda anadangəlmə xəstəliklərə tutulma riski əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlir. Bundan əlavə, bu cür nikahlar psixoloji travmalar, ailədaxili zorakılıq və sosial izolyasiya kimi problemləri də dərinləşdirir.

Sosioloqlar və psixoloqlar vurğulayırlar ki, qanunvericilik dəyişiklikləri yalnız formal yanaşmalarla məhdudlaşmama-

lı, ictimai şüurda dəyişikliklərə nail olmaq üçün maarifləndirmə kampaniyaları aparılmalıdır. Bu kampaniyalar təkcə hüquqi məlumatlar deyil, həm də tibbi və psixoloji baxımdan riskləri əhatə etməlidir.

Beləliklə, qohum evliliklərinə qadağa cəmiyyətin genetik sağlamlığının qorunması, ailə institutunun möhkəmləndirilməsi və qadınların hüquqlarının müdafiəsi baxımından mühüm addımdır. Amma bu addımın uğurlu olması üçün təq qanunvericilik deyil, ictimai şüurda da dəyişikliklər baş verməlidir. Cəmiyyətin hazır olmadığı

bir dəyişiklik yalnız rəqəmlərdə yox, real həyatda da nəticə verməyə bilər.

Sosioloq Elçin Əfəndi mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib: “Cəmiyyətimizdə hələ də mental qaydalar, mental təfəkkür öz hökmranlığını saxlayır. Ailələrin, xüsusilə də bu mövzuda daha həssas olmaları, əlbəttə ki, qohum evliliyinə gətirib çıxarır. Yeni yekunda hər bir valideyn istəyir ki, övladına tanıdığı ailənin və yaxud uzun müddət gördüyü şəxsin övladına üstünlük versin. Belə hallar mental yanaşmanın nəticəsidir. Hələ

yat hadisələrində həyatını itirir və ya xəsarət alır.”

Elməddin Muradlı son zamanlar baş verən bir neçə faciəli hadisəni xatırladaraq deyib ki, təxminən iki həftə əvvəl cənub bölgəsində baş vermiş qəzada 2 və 9 yaşlı uşaqlar həlak olub:

“Bu nə birinci, nə də sonuncu hadisədir. Təəssüf ki, belə faciələr davam edir. Cəmiyyətimizdə məsuliyyət formalaşmayıb. Əgər dəyişiklik baş verməzsə, bu cür halların qarşısını almaq mümkün olmayacaqdır.”

Ekspertin sözlərinə görə, təhlükəsizlik kəmərinə istifadə edilməməsi, uşaq oturmaqçığının olmaması və ümumi səhlənkərlilik azyaşlıların həyatını təhlükəyə atır:

“Qəzada sürücü sağ qalmışdı, çünki təhlükəsizlik kəmərinə istifadə etmişdi. Digər sərnişinlər isə kəmərlənməmişdi və həyatlarını itirmişdilər. Sürücülər özləri cərimələnməmək üçün kəmərlənməmişdilər, lakin sərnişinlərə bu barədə xəbərdarlıq etməmişdilər. Uşaqların nəzərsiz avtomobildə oturmaları, hətta sürücülük edən valideynlərin uşağı qucaqlarında əyləşdirməsi böyük faciələrə yol açır.”

Ekspert yol hərəkəti qay-

daları üzrə maarifləndirmə işlərinin zəif aparıldığını da vurğulayıb:

“Yol polisi mütəmadi çağırışlar edir, amma çox az insan bu çağırışlara əhəmiyyət verir. Orta məktəblərdə bu sahədə təbliğat gücləndirilməlidir. Hazırda yalnız ‘Həyat bilgisi’ dərslərində bu mövzuya qısa şəkildə toxunulur. Bu isə kifayət deyil.”

Elməddin Muradlı valideyn məsuliyyətinə də toxunub:

“Valideynlər uşağı qucağına alıb ona maşın sürməyi öyrədirlər. İrad bildirəndə isə cavab verirlər ki, ‘biz belə böyümüşük’. Bu düşüncədən çıxmaq lazımdır. Bu cür səhlənkərlilik halları ilə mübarizə üçün təkcə çağırışlarla kifayətlənmək olmaz.”

Ekspert hesab edir ki, daha sərt tədbirlər görülməlidir:

“Kəndlərdə, qəsəbələrdə, məhəllədaxili yollarda nəzarət gücləndirilməlidir. Uşağı qucağına oturdub maşın sürən sürücülər ciddi şəkildə cərimələnəcəkdir. Əgər çağırışlar nəticə vermirsə, demək ki, başqa, daha təsirli üsullara əl atılmalıdır. Yalnız bu yolla uşaqların həyatını qorumaq mümkün olacaqdır.”

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Diqqət! Uşaqlarımıza yollarda dəhşətli təhlükə var

Azyaşlıların sürücülər tərəfindən vurulması hallarında artım var; ekspert
həyəcan təbili çalır

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi valideynlərə müraciət edib. Müraciətdə deyilir: “Uşaqların yollarda nəzarətsiz hərəkəti - bir anlıq ehtiyatsızlıq bir ömürlük peşmanlığa səbəb ola bilər. Hər bir valideyn bilməlidir ki, uşaqlar yol hərəkəti qaydalarını mənimsəmədən və yol təhlükələrini dərk etmədən onları küçəyə tərk etməmək - həyatlarını riskə atmaqdır. Təhlükəsizlik yalnız yol nişanları ilə yox, həm də valideyn məsuliyyəti ilə təmin olunur.

Uşaqlara qaydaları sadəcə izah etməklə kifayətlənməyin - onlarla birgə yola çıxın, nümunə olun, təhlükəsiz davranış vermişlərini gündəlik həyatın bir hissəsinə çevirin. Unutmayın, təhlükəsizlik ailədən başlayır. Valideynin səhlənkərliliyi - uşağın həyatı üçün bəzən geri dönüşü olmayan nəticələr doğura bilər. İzah edin. Nümunə olun. Qoruyun”.

Son dövrlər azyaşlıların sürücülər tərəfindən vurulması hallarında artım var.

“Bu ilin ilk dörd ayında Azərbaycan ərazisində piyadaların vurulması ilə nəticələnən 158 yol-nəqliyyat hadisəsi qeydə alınıb”.

Bunu Bakıvaxtı.az-ın suallarını cavablandıran Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin İctimai Tərəfindən Mütəmadi Olaraq Nəzarət-Profilaktik Tədbirlər Həyata Keçirilir. Belə ki, bu tədbirlər çərçivəsində ayın 12-dən 19-na qədər “Piyadalar, diqqətli olun” təhlükəsizlik

ümumi yol-nəqliyyat hadisələrinin 44,9%-ni, həlak olanların 41,1%-ni, xəsarət alanların isə 31,2%-ni təşkil edir.

Qurum əməkdaşı onu da vurğulayıb ki, piyada təhlükəsizliyinin artırılması məqsədilə Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi tərəfindən mütəmadi olaraq nəzarət-profilaktik tədbirlər həyata keçirilir. Belə ki, bu tədbirlər çərçivəsində ayın 12-dən 19-na qədər “Piyadalar, diqqətli olun” təhlükəsizlik

həftəliyi keçirilib.

Nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı mövzu ilə “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib ki, azyaşlı uşaqların yol-nəqliyyat hadisələrinin qurbanına çevrilməsi artıq ciddi narahatlıq doğurmağa başlayıb:

“Statistik göstəricilər bu sahədə artım olduğunu göstərir. Təəssüf ki, hər il 100-ə yaxın azyaşlı - yeni 16 yaşa qədər olan uşaqlar - yol-nəqliy-

Kongresdən Putinə son xəbərdarlıq: "Rusiyanın axırı gələcək..."

Senat Kremlə qarşı radikal addımlara hazırlaşır; ABŞ-ın hədələri tezliklə işə düşə bilərmi?

"ABŞ administrasiyası nə vaxtsa Rusiyaya qarşı sanksiyaları sərtləşdirəcəyini və Ukraynaya hərbi yardımı artıracağını istisna etmir". Bunu dövlət katibi Marko Rubio ABŞ Senatının Xarici Əlaqələr Komitəsində keçirilən dinləmələrdə deyib.

Rubio hazırkı administrasiyanın Rusiyaya qarşı sanksiyaları sərtləşdirməsi və Ukraynaya silah tədarükünü artırma ehtimalı ilə bağlı sualı cavablandırarkən qeyd edib ki, Rusiyanın sülh sazişində maraqlı olmadığı və münaqişəni davam etdirmək istədiyi aydınlaşarsa, bu, onun sonu ola bilər. Lakin onun sözlərinə görə, hazırkı mərhələdə Amerika administrasiyasının fikrinə, sanksiya hədələri rusların müzakirəni dayandırmasına səbəb olacaq.

"ABŞ Senatı Rusiya prezidenti Vladimir Putindən Ukraynada müharibəyə son qoymaq üçün konkret addımlar atacağına gözləyir. Əks halda, bir neçə gün ərzində artıq 80-dən çox lehinə səs toplamış yeni anti-Rusiya sanksiyalarının tətbiqi ilə bağlı qanun layihəsi səsverməyə çıxarılacaq". Bu barədə isə təşəbbüsün müəllifləri - senatorlar Riçard Blumental və Lindsai Qremin mayın 21-də yaydığı birgə bəyanatında deyilir.

"Dövlət katibi Rubionun Xarici İşlər və Birlik Əməliyyatları üzrə Senatın Alt Komitəsində dediyi kimi, Rusiya qarşısındakı bir neçə gün ərzində atəşkəs sənədini təqdim etməyə razılıb. Onun məzmunu Rusiyanın sülhə ciddi yanaşdığı - yanaşmadığını böyük ölçüdə göstərəcək. Bizə və Senatdakı əksəriyyətə getdikcə aydın olur ki, Putin oyun

oynayır", - bəyanatda deyilir. Qanun layihəsinin müəllifləri vurğulayırlar ki, əgər irəliləyiş olmasa, Senat qəti addımlar atmağa hazırdır: "Qanunvericiliyimiz Rusiyanı təcrid edərək, onu ticarət "ada-sı"na çevirəcək. Rusiyanın vəhşiliklərinə dəstək verən digər ölkələrə yüksək rüsumlar tətbiq ediləcək".

Layihə həmçinin Rusiya və onun təcavüzünə şərait yaradan qurumlara qarşı həm ilkin, həm də ikinci dərəcəli sanksiyaları nəzərdə tutur. Digər məsələlərlə yanaşı, Rusiyadan neft, qaz, uran və digər resursları alan ölkələrdən malların idxalına 500 faizlik rüsumun tətbiqi təklif edilir.

Bəyanatda Çinin roluna xüsusi diqqət yetirilir. Senatların fikrinə, sənədin məqsədlərindən biri Çini Rusiya hərbi maşınına dəstək verəyinə görə məsuliyyətə cəlb etməkdir: "Çinin iqtisadi dəstəyi olmasın Rusiya hərbi sənaye kompleksi ehtiyac duyduğu hər şeyi ala bilməyəcək".

ABŞ-ın hədələri tezliklə işə düşə bilərmi?

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz "Yeni Məsəviyə"yə deyib ki, Senatda Rusiyaya qarşı sanksiyalar təklifinə müsbət cavab verilərsə, bu, həqiqətən də, Moskva üçün ciddi təhdid yarada bilər: "Çünki 100 nəfərlik Senatın 80 üzvünün hər hansı bir qətnaməyə səs verməsi həmin sənədin hüquqi qüvvəyə minməsi

üçün kifayətdir. Bu baş verərsə, ABŞ prezidentinin ona veto qoymaq və ya yenidən baxılmasına üçün geri qaytarmaq səlahiyyəti də olmayacaq. Amma bütün bunlar hüquq nəzəriyyəsi ilə əlaqədar verşiyalardır. Geosiyasi müzakirələrdə isə hüquqi-nəzəri məsələlər nəzərə alınmır, dövlətlərin iqtisadi və siyasi maraqları ön planda tutulur. Odur ki, biz də ABŞ-ın Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq edib-etməyəcəyini müəyyənəşdirmək üçün Vaşinqtonun iqtisadi və siyasi maraqları baxımından məsələyə yanaşmalıyıq".

H.Oğuzun fikrinə, xüsusilə ABŞ-ın indiki prezidenti Donald Tramp üçün yeganə həlledici amil ölkəsinin və özünün iqtisadi mənafevidir: "Tramp yalnız kapital və daha çox qazanc əldə etmək maraqlandırır. Özünə görə haqlı olduğu məqamlar da var. İkinci Dünya müharibəsindən sonra Qərbin ağası olmaq ABŞ-a əvvəllər çox şeylər qazandırsa da, artıq bu imtiyazların onun üçün yükə çevrilib. Dünya ağılığına can atmaq, Avropanı qorumaq, Marşal planları ilə müttəfiqlərini inkişaf etdirmək ABŞ-ı dünyanın ən borclu ölkəsinə çevirib. Onun xarici və daxili borcu 37 trilyon dollara yüksəlib. ABŞ-ın ÜDM-nin 28 trilyon olduğunu nəzərə alsaq, bu hardasa, öz imkanlarının 123%-i qədər borclanmaq deməkdir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun hesablamalarına görə, ABŞ-ın dövlət borcu hər il artmağa davam edəcək. 2025-ci ildə bu rəqəmin 126,6 %-ə 2029-cu ildə isə 133,9

%-ə yüksələcəyi gözlənilir. Üstəlik, ABŞ hər il az qala 1 trilyon dollar da dövlət borcundan yaranan faizləri qaytarmağa sərf edir. Bu da istəməz onu daha çox borclandırır və imkanlarını azaldır. ABŞ bu problemi zamanında həll edə bilməyə, çox ciddi təhlükələrlə qarşılaşa bilər. Ən pisi isə odur ki, ABŞ borclanmaqla yanaşı, iqtisadi liderliyini də təcridən Çinə ötürür. Çinin yüksəlməsi və dünyanın bir çox ölkələrini, o cümlədən Avropanı öz təsir dairəsinə alması ABŞ hegemoniya sisteminin sonunu gətirə bilər. Odur ki, hərbi xərclərində ixtisarlara getmə və digər ölkələrin təbii sərvətlərini daha çox istismar edərək böyümə arzusu ABŞ-ı ənənəvi xarici siyasətlərindən uzaqlaşmağa və yeni müttəfiqlər əldə etməyə həvəsləndirir. Rusiya isə təbii sərvətləri ilə ABŞ-ın iqtisadını qabardacaq ölkələrdəndir və Vaşinqton onunla kəllə-kəlləyə gəlmək istəmir, əksinə iqtisadi əməkdaşlıqlarını artırmaq niyyətindədir.

Ekspert qeyd edib ki, ötən bazar günü Vladimir Putinlə keçirdiyi 2 saatlıq telefon söhbətindən sonra Tramp və onun komandasının tamamilə Rusiya yanlı açıqlamalar verməsi də bu mənada təsadüfi deyil: "ABŞ-ın nüfuzlu nəşrlərinin iddialarına görə, bu telefon zəngindən əvvəl Avropa liderləri ilə söhbətində Rusiya atəşkəslə razılışmasa, ona qarşı birgə sanksiyalar tətbiq etməkdən dəm vuran Tramp məlum telefon danışığından sonra xeyli yumşalmışdı. O, bazar ertəsi günü yenidən

İsrail səfirliyini terror edənə edam gözləyir

Vaşinqtonda İsrailin səfirlik əməkdaşlarına atəş açan şəxsə ölüm cəzası təbiiq oluna bilər. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə "NBC News" ABŞ-ın müvəqqəti baş prokuroru Janin Pironun açıqlamasına istinadla məlumat yayıb.

Prokurorun sözlərinə görə, hadisə "nifrət zəminində və terror məqsədilə törədilmiş cinayət" kimi qiymətləndirilir. Hazırda məsələ ilə bağlı genişmiqyaslı istintaq aparılır və federal orqanlar hücumun motivlərini diqqətlə araşdırır.

Hadisənin təfərrüatları açıqlanmasa da, ilkin məlumatlara əsasən, hücum zamanı səfirlik əməkdaşlarından bir neçəsi xəsarət alıb. Hücumçunun kimliyi və hansı vasitələrlə hücumu reallaşdırdığı barədə rəsmi məlumat verilmir.

ABŞ rəsmiləri bu cür halların ölkə daxilində və beynəlxalq miqyasda təhlükəli presedent yaratdığını bildirib və İsrail diplomatik nümayəndəliyinə qarşı törədilmiş hücumu qəti şəkildə pisləyiblər.

■ Musavat.com

"Gürcü arzusu"nun arzusu puc oldu

Gürcüstan Müstəqillik Günü ərəfəsində ABŞ rəsmilərindən ikitərəfli münasibətlərə necə baxdıqları ilə bağlı suala cavab alıb. Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, Donald Tramp administrasiyasından "Gürcü arzusu" hökumətinə gələn cavabdan belə anlaşılır ki, Ağ Ev gürcü hakimiyyətini düşmən hesab edir. Bu, respublikada siyasi böhranı daha da kəskinləşdirib.

ABŞ dövlət katibi Marko Rubio Gürcüstan hökumətini "anti-amerikan" adlandırıb və Tiflisə qarşı yeni sanksiyalar tətbiq edəcəyinə söz verib. "Dünyanın mühüm bir hissəsini idarə edən anti-Amerika hökumətinin olması bizim maraqlarımıza uyğundur? Yoxsa bu hökumətin bədalə ödəməsi üçün müvafiq tədbirlər görəcəyik", - Rubio vurğulayıb.

Diplomatın sözlərinə görə, Vaşinqton hələlik "Gürcü arzusu"nu dəqiq necə vuracağına qərar verməyib, lakin bu barədə düşünür. Xüsusilə, Dövlət Departamenti ABŞ-ın Gürcüstandakı səfirliyindən müvafiq tövsiyələr gözləyir.

Daha sonra Gürcüstan parlamenti oxşar qətnamə qəbul edərək, ABŞ Konqresindən Gürcüstan qarşı yeni sanksiyaların tətbiqi ilə bağlı təhdidləri dayandırmağı xahiş edib. Bununla belə, Gürcüstan Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Maka Boçorışvili narazı deyil. Onun fikrinə, Rubionun sözləri ABŞ-ın ölkəsi ilə bağlı hələlik dəqiq tutmadığını təsdiqləyib.

Bu arada Gürcüstanda siyasi böhran həmişəki kimi davam edir. Gürcüstanın keçmiş prezidenti Salome Zurbəşvili müxalifət liderləri ilə mayın 26-da keçiriləcək respublikanın Müstəqillik Günüə hazırlığı müzakirə edib. "Gürcü arzusu"nun əleyhdarları əmin ediblər ki, təxribat törətmək niyyətində deyillər və buna görə də öz tədbirlərini hökumətin aksiyasından kənarda keçirəcəklər. Eyni zamanda, onlar indiki hakimiyyətin tərəfdarlarına öz cəlbədiçiliklərini nümayiş etdirmək niyyətindədirlər.

■ Musavat.com

mövqeyini dəyişdi və artıq belə bir addım atmağa hazır olmadığını bildirdi. Jurnalistlərin söhbətində "Bu, mənim müharibəm deyil. Biz qarşılaşmalı olduğumuz bir işə qarşıyıq", - deyərək bir növ tövbə etdi. Ağ evin NYT-yə (The New York Times) açıqlama verən adı zikr olunmayan rəsmisi Trampın tövbəsini belə əsaslandıraraq: "Rusiya qarşı yeni sanksiyalar ABŞ-ın biznes maraqlarına zərər verə bilər, Tramp isə amerikalılar üçün iqtisadi imkanları maksimum dərəcədə artırmağa çalışır".

H.Oğuzun fikrinə, Trampın Rusiya qarşısında gah aslana, gah da quzuya dönməsi əslində gözlənilməz deyildi: "Trampın qısa zaman ərzində mövqeyini 180 dərəcə dəyişməsi əslində onun sövdələşmə taktikalarından

birdir. Qarşı tərəfi təhdid edərək masaya oturan Tramp öz tərəf-müqabilindən istədiyini aldıqdan sonra yumşalır və yeni əməkdaşlıqlar qurur. Putinlə də eyni sövdələşməni apararaq Tramp, belə görünür ki, Rusiyanın kritik minerallarını çıxarmaq razılığı alıb və bu səbəbdən də Ukraynanın yanından çəkilib. Xatırlayırınsızsa, Ukrayna ilə nadir torpaq mineralları sazişi bağladığı zaman Rusiya rəsmiləri onların bu sərvətlərinin daha çox olduğunu xatırlatmış və ABŞ-la daha avantajlı müqavilələr bağlayacağına eymamışdılar. Görünür, bu şirnikləşdirici təklif Trampın da ağılına batıb və o, mövqə dəyişikliklərinə gedib".

■ E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Məsəviyə"

Donald Tramp administrasiyasının yürütdüyü tarif siyasəti dünyada dolların taleyi ilə bağlı müzakirələri yenidən aktivləşdirib. Hazırda global iqtisadiyyatın taxt-tacını onilliklər boyu əlində saxlayan Amerika valyutası özünü yol ayrıcında tapıb və onun məhvi ilə bağlı qızgın müzakirələrə səbəb olub.

Dolların sonu gəlir və onun yerini hansı valyuta tutacaq? - bu sual getikdə analitik müzakirələrdə daha çox səslənməyə başlayır. Maliyyəçilər və iqtisadçılar 2025-ci ildən sonra global mənzərəni formalaşdıracaq qüvvələri təhlil edərək proqnozlar açıqlayırlar. Bu prosesdə ABŞ Federal Ehtiyat Sisteminin (FED) pul siyasəti əsas amil olaraq qalır.

Bir neçə gün öncə Federal Ehtiyat Banklarının rəhbərləri ABŞ-ın idxal tariflərinin yüksəldilməsinin qiymətləri artıracağına dair xəbərdarlıqla çıxış ediblər. Onların fikrincə, inflyasiya şokunun qısamüddətli və ya uzunmüddətli olacağı aydın olana qədər faiz dərəcəsinə dair qərarlarda təmkinli olmaq vacibdir.

Bankın Floridada təşkil etdiyi konfransda Atlanta Fed-in prezidenti Raphael Bostic bildirib ki, "tariflərin təsiri hələ rəqəmlərdə özünü göstərməyib". Onun sözlərinə görə, tariflər qüvvəyə minməzdən əvvəl şirkətlər ehtiyatlar yaratmaq kimi bir çox fəal addımlar atıblar. Lakin artıq toplanan ehtiyatlar tükənir və yeni tariflərlə gələn bahalı malların alışları başlayır. Bu prosesin qiymətləri necə dəyişəcəyi və istehlakçıların necə reaksiya verəcəyi bir müddətdən sonra bəlli olacaq: "Hər hansı yekun qərar qəbul etməzdən əvvəl iqtisadiyyatın hara getdiyini gözleməliyə və görməliyə".

San Fransisko Federal Ehtiyat Bankının prezidentləri Meri Deyli və Klivlend Bet Hammak onun bu fikrini bölüşürlər. Meri Deyli Atlanta-Fed konfransında bildirib ki, Federal Ehtiyat Sistemi "mərkəzi mövqedə" qalmalı, hərəkətə keçməyə hazır olmalı, lakin məlumat olmadıqda hərəkətə keçməyə tələsməməlidir.

Hammak həmçinin məlumatları və istehlakçı reaksiyalarını diqqətlə təhlil etməyin mənasına inanır. O, müxtəlif ssenariləri nəzərdən keçirir, lakin staqflyasiya ssenarisini ən real ehtimal hesab edir.

Sent-Luis Federal Ehtiyat Bankının prezidenti Alberto Musalema etiraf edir ki, ABŞ-ın tətbiq etdiyi tariflər iqtisadi artım tempini zəiflədəcək və inflyasiyanı yavaşladacaq. Onun sözlərinə görə, davamlı qeyri-adi

Dolların sonu gəldi iddiası - Bakıdan operativ reaksiya

Dünyanın bir nömrəli valyutası sıradan çıxacaqsa, onun alternativini nə ola bilər - iqtisadçı rəyi

yüksək qeyri-müəyyənlik ev təsərrüfatlarını və müəssisələri xərcləri və investisiyalarını cilovlamağa məcbur edir. Belə davam edərsə, bu, iqtisadiyyatın əhəmiyyətli dərəcədə yavaşlamasına səbəb olacaq.

Bununla belə, o, əlavə edib ki, FED inflyasiya dinamika haqqında daha aydın təsəvvür əldə etməyincə, iqtisadiyyatı dəstəkləmək üçün dərəcələri aşağı salmağa tələsməməlidir. Musalem qeyd edib ki, tariflərin qiymət artım tempinə təsiri ya uzunmüddətli, ya da qısamüddətli ola bilər.

Bu fikirlər FED-in gözlənilən faiz endirimləri və tarif siyasətinin təsirləri ilə dolların mövqeyinin zəifləyəcəyinə dair proqnozların artmasına gətirib çıxarır.

Iqtisadçı Barry Eichengreen Financial Times üçün şərhində qeyd edib ki, ABŞ-ın sanksiyalar siyasəti de-dollarizasiyanı sürətləndirir, ölkələri yuan və avro ilə hesablaşmalara doğru sövq edir.

Bloomberg xəbər verir ki, rəqəmsal yuanı fəal şəkildə təşviq edən Çin 20 ölkə ilə milli valyutada ticarət müqavilələri bağlayıb. Bununla belə, SWIFT məlumatlarına görə, beynəlxalq əməliyyatların 88 faizində dollar üstünlük təşkil edir ki, bu da onun dayanıqlılığını

təsdiqləyir.

Amerikalı investor və "Varlı ata, kasıb ata" bestseller kitabının müəllifi Robert Kiyosaki ABŞ dollarının sonunun başladığını bəyan edib və hiperinflyasiyanın olacağını proqnozlaşdırıb. X sosial şəbəkəsində o yazıb: "Son gəldi".

Onun sözlərinə görə, ABŞ Federal Ehtiyat Sistemi dövlət istiqrazlarının satışı üzrə hərrac keçirib, lakin alıcı tapa bilməyib. "Heç kim gəlmədi. Beləliklə, FED öz saxta pulunu istifadə edərək sakitcə 50 milyard dollarlıq istiqraz aldı", - Kiyosaki vurğulayıb və xəbərdarlıq edib: "Şənlik bitdi. Hiperinflyasiya başladı. Milyonlarla insan, gənc, yaşlı maddi cəhətdən məhv olacaq".

O, aktivlərin dəyərinin kəskin artacağını proqnozlaşdırır: qızıl - 25 000 dollara qədər, gümüş - 70 dollara qədər, bitkoin - 500 min dollara qədər və ya hətta 1 milyon dollara qədər.

Qeyd edək ki, Robert Kiyosaki global iqtisadiyyatla bağlı bəd proqnozları ilə tanınır. O, dəfələrlə bildirib ki, dollar nəzarətsiz emissiyaya görə məhvə məhkumdur, maliyyə sistemi çökmək ərəfəsindədir. O, çıxış yolu kimi qızıl, gümüş və kriptovalyutaya, xüsusən də bitkoinə investisiya

ya yatırmağı tövsiyə edir.

Iqtisadçı-ekspert Elman Sadiqov "Yeni MİSAVAT"a bildirib ki, Kiyosaki əvvəlcədən kağız pullara qarşı etimadsız yanaşır: "Onun fikrincə, inflyasiyanın dəyərsizləşdirdiyi, arxasında heç nə dayanmayan kağız pullara etimad etmək olmaz. Dünyada hələ qədimdən ehtiyat valyuta rolunu oynayan müxtəlif valyutalar olub, vaxır keçdikcə tədricən sıradan çıxıb. Bu, bir çox hallarda onların məxsus olduğu imperiyaların, dövlətlərin zəifləməsi, çökməsi nəticəsində baş verib. Zəifləmənin iqtisadçıların fikri belədir ki, kağız pulların ömrü uzun olmur, əvvəl-axır öz dəyərlərini itirirlər: inflyasiya onları bitirir, sonra denominasiya olur, devalvasiyalar baş verir və sair. Amma konkret olaraq qızıl ilə bağlı ETF-lər - elektron fondlar var. Hesab olunur ki, qızıl tələb-təklif əsasında alınıb-satılırdı, indiki dəyərlərdən qat-qat yüksək qiymətə olardı. Çünki global bazara çıxarılan qızıl almaq istəniləndən çox azdır. Bu, ona görə baş vermir ki, qızılın alqı-satqısı ETF-lər vasitəsilə həyata keçirilir: sən 1 ton qızıl almaq üçün ETF rolunu oynayan banka, fonda yaxınlaşırsan, o da sənə kağız verir ki, 1 ton qızıl sənindir. Bu mexanizm ona görə işləyir ki, banklar bütün alıcıların eyni vaxtda aldığı qızılı tələb etməyəcəklərinə

arxayındırlar. Hesab olunur ki, bu, baş verərsə, dünyada çox ağır böhran yaranar. Çünki hesablamalara əsasən, hazırda belə kağızlar üzərindən artıq satılmış olan qızılın həcmi real mövcud olan qızıldan 5-6 dəfə çoxdur. Ona görə də deyirlər ki, qızılın qiyməti 10-15 min dollara qədər bahalaşacaq".

Ekspert qeyd edir ki, Kiyosakinin gündəmdə qalmaq üçün populist proqnozlar vermək kimi bir adəti var: "Bu proqnozların böyük əksəriyyəti özünü heç zaman doğrultmur. Kiyosaki dünyada ən radikal proqnozları ilə tanınıb. Konkret, qızılın 25 min dollar olması fikrinə gəlsək, bu, o zaman mümkündür ki, ABŞ iqtisadiyyatı

dur. Avronun arxasında dayanan Avropa İttifaqının da potensialı dünya ehtiyat valyutasını idarə etmək üçün yetərli deyil. Yeni Kiyosakinin indiki proqnozları son 10-20 ildə dəfələrlə verilib, amma dollar dünyanın əsas ehtiyat valyutası olaraq qalmaqda davam edir. Onun gümüşlə bağlı proqnozlarının reallaşma ehtimalını yüksək hesab etmək olar. Çünki bu qiymətli metal öz layiq olduğu qiyməti hələ almayıb.

Bitkoinə gəlincə, bu, çox təhlükəli alətdir. Heç bir böyük maliyyə qurumu öz vəsaitlərini dollardan tamamilə çıxarıb ona yatırmaq kimi riskli addımı atmaz. Atan qurum, investor bitko-

diyyatı tamamilə dağılsın, ölkə defolt olsun, dolların dəyəri sıfırlansın. Bu, real olmayan məsələdir. ABŞ iqtisadiyyatının problemləri və onlar böyükdür. Lakin dövlətin həmin problemləri tədricən aradan qaldırmaq imkanları hələ çox genişdir. Yeni bu gün ABŞ dövlətinin mövcud problemləri həll etmək iqtidarında olmadığına demək qeyri-realdır. Bəlkə nə vaxtsa olacaq, amma yaxın və ortamüddətli dövrdə bu, gözlənilən deyil.

Dollar sıradan çıxacaqsa, onu əvəz edəcək valyuta olmalıdır. Elə bir valyuta yoxdur, belə yəzləklə hansısa valyutanın bu qədər güclənməsi mümkün deyil. Çünki həmin valyutanın arxasında dayanan dövlətin ən azı ABŞ səviyyəsində olması lazımdır. İki valyuta dollardan sonra az-çox potensiala malikdir: avro və yuan. Yuanın arxasında ikinci böyük iqtisadiyyata malik Çin dayanır. Lakin yuanın məzənnəsini bazar müəyyənləşdirmir, onu Çin hökuməti inzibati yolla tənzimləyir. Belə valyutaya etimad etmək, ehtiyatları onunla formalaşdırmaq heç kimə sərf etmir. Çünki Çin hakimiyyəti yuanın məzənnəsini öz maraqlarına uyğun tənzimləyir, onun digər dövlətlərin maraqlarını təmin etmək potensialı yox-

ine yatdığı vəsaiti bir anda itirmək ehtimalını da nəzərə almalıdır. Digər tərəfdən, bitkoinin sayı məhduddur, cəmi 21 milyon ədəddir və artıq onun hamısı satılıb. Bu məhduddluq onun qiymətini müəyyən həddə qədər bahalaşdırmaqla, lakin bu, onun dünyanın əsas ehtiyat vəsaiti olmağına sahib olmasına gətirib çıxarmayacaq".

Qeyd edək ki, Azərbaycanın valyuta ehtiyatlarının mühüm əksəriyyətinin toplandığı Dövlət Neft Fondunun aktivlərinin böyük hissəsi ABŞ dollarındadır. Belə ki, Fondun açıqladığı rəsmi hesabatda əsasən 2025-ci ilin birinci rübünün sonuna 62,7 milyard dollar təşkil edən investisiya portfelinin 66,1 faizi ABŞ dollarındadır. Bu, 41 milyard 274,7 milyon dollar deməkdir. Bu məbləğin 16 milyard 134,4 milyon dolları qızıl ilə ifadə olunur. Nəzərə alsaq ki, 2024-cü ilin 31 dekabrına Fondun aktivlərinin 66,5 faizi dollardaydı, onda 3 ayda bu valyutanın payının 0,4 faiz bəndi azaldığını görürük. Lakin məbləğ baxımından qızıl investisiyalarının artması ilə bağlı dollar aktivlərinin həcmi 3 ayda 39 milyard 937,9 milyon dollardan 41 milyard 274,7 milyona yüksəlib.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni MİSAVAT"

“Ölkəyə əcnəbi işçilər gətirən sahibkarlar onların ölkədə qalmasına görə tam maliyyə məsuliyyəti daşmalıdırlar”. Bunu Rusiya İstintaq Komitəsinin rəhbəri Aleksandr Bastrikin bəyan edib.

mada bir neçə aya dayanacaq. Bu zaman Rusiya daxilindəki problemlərin yenidən bir “günahkarı” lazım olacaq. Elə bir obraz lazımdır ki, Rusiya hakimiyyəti onu cəmiyyətə təqdim edə bilsin. Bunun üçün də ən “ideal” namizəd

şəxslər” reyestri yaradılıb. Onlara əmlak alma, nikah bağlamaq, biznes qurmaq, bank hesabı açmaq kimi imkanlar qadağan edilir. Yaşayış yerini dəyişmək də yalnız Daxili İşlər Nazirliyinin icazəsi ilə mümkün olur. Vizasız qalma müd-

lumatinə görə, 2024-cü ilin sonunda ölkədə qanuni əsaslarla yaşamayan təxminən 700 min əcnəbi qeydə alınıb. Bu şəxslərə 2025-ci il aprel 30-dək sənədlərini qaydaya salmaq və ya ölkəni tərk etmək üçün vaxt verilib. Əks halda,

500 tondan artıq kartof Gəncə gömrüyündə çürüyür

Misirdən Azərbaycana gətirilən 500 tondan artıq kartof bir aydır ki, gömrük rəsmiləşməsindən keçirilmir, mallar maşınlardan boşaldılır.

Musavat.com “Xəzər TV”yə istinadən xəbər verir ki, Gəncə Gömrük İdarəsinin yaxınlığında, yük maşınlarında gözləyən tonlarla məhsulun xarab olması ciddi narahatlığa çevrilməyə başlayıb.

Uzun müddətdir həllini tapmayan problem TIR sürücüləri ilə yanaşı, ətraf ərazidə yaşayanlar üçün də ciddi narahatlığa səbəb olub.

Məsələ ilə əlaqədar Dövlət Gömrük Komitəsindən bildirilib ki, gömrük ərazisinə gətirilən mallara dair bəyannamə 15 gündən gec olmayaraq verilməlidir.

“Misirdən 31 nəqliyyat vasitəsilə gətirilmiş ərzaqlıq kartof yüklərindən 29-u barədə qeyd olunan müddət keçməsinə baxmayaraq müvafiq gömrük bəyannamələri təqdim edilməyib. Yalnız 2 nəqliyyat vasitəsində gətirilmiş mallara dair gömrük bəyannamələri təqdim edilib, lakin qanunvericilikdə nəzərdə tutulan gömrük ödənişləri ödənilməyib. Bəyannamənin təsdiqi gömrük borcu yaratdıqda malların buraxılışı həmin ödənişlərin ödənilməsi və ya bu borca görə təminat verilməsi şərti ilə həyata keçirilir. Qeyd olunan məsələ ilə bağlı idxalatçıya yazılı şəkildə bir neçə dəfə xəbərdarlıq göndərilib və onun etibarnamə üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi, həmçinin nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri ilə dəfələrlə müzakirələr aparılıb. Görülən bütün tədbirlərə baxmayaraq idxalatçı qanunvericiliyin tələblərinə riayət etməyib və bu səbəbdən malların gömrük rəsmiləşdirilməsinin həyata keçirilməsi mümkün olmayıb”.

□ Musavat.com

Arazı üzərək Naxçıvana keçdi, cərimə olundu

Araz çayını üzərək İrandan Azərbaycana keçən şəxsin başına gələnlər olduqca maraqlıdır. İranda onun sənədləri əlindən alınıb. Bakıya gələndən sonra isə özü könüllü təslim olub.

Musavat.com xəbər verir ki, 28 yaşlı

Naxçıvan sakini Elmin Məmmədli ötən ilin sonlarında müalicə üçün İrana gedib. Orada daha əvvəldən tanış olduğu Məhəmmədrazı adlı İran vətəndaşı ilə görüşüb, onun evində qalıb. Bakıya qayıtmaq istəyəndə Məhəmmədrazı onun sənədlərini əlindən alıb. Buna səbəb Elminin Tural adlı tanışının Məhəmmədrazıya 75 min manat borcu olması olub. Məhəmmədrazı dostunun borcu qarşılığında Elminin sənədlərini girov götürüb.

Elmin oradan qaçaraq sərhədi qanunsuz olaraq keçib. O, Araz çayını üzərək Naxçıvanın Kəngərli rayonunun Şahtaxtı kəndi istiqamətindən sərhədi keçib.

Elmin başına gələnləri belə danışır: “Məhəmmədrazı ilə Bakıda alış-verişlə məşğul olanda tanış olmuşdum. İrana gələndə Məhəmmədrazıya xəbər elədim. Məni qarşılayaraq öz evlərinə apardı. Bir müddət onlarda qaldım. Sonra Məhəmmədrazı sənədlərimi götürdü. Tural Novruzov adlı tanışımın ona 75 min manat borcu olduğunu dedi. Tural borcunu qaytarıqda sənədlərimi verəcəyini bildirdi. Buna görə konsulluğa müraciət etdim. Mənə qayıdış şəhadətnaməsi verildi.

Lakin Təbrizdəki miqrasiya xidmətinin reisi Məhəmmədrazının tanış olduğundan şəhadətnaməyə möhür vurmadı. Yenidən konsulluğa müraciət etdim. 4 ay İranda qaldım, amma çıxış yolu tapa bilmədim. Məni konsulluğa gətirən taksidən sürücüsü telefon nömrəsini verib kömək təklif etdi. 500 min tümən qarşılığında kömək edə biləcəyini dedi. Araz çayının yaxınlığında üzərək keçməyi təklif etdi”.

Bu təkliflə razılaşan Elminə tikanlı məfilləri qaldırmaq üçün 2 ədəd ağac verib çayı keçəcəyi yere gətiriblər. Elmin Arazı üzərək Şahtaxtı kəndinə keçib. Oradan atasına zəng edərək kömək istəyib. Atasını həmkəndlisi Fərid adlı şəxsdən Elmini Şahtaxtı kəndindən götürməsinə istəyib.

Naxçıvan şəhərinə gələn Elmin şəxsiyyət vəsiqəsi olmadığından SIMA proqramı vasitəsilə biletdən keçib. Sonra da Dövlət Sərhəd Xidmətinə gedərək təslim olub.

Bundan sonra məsuliyyətə cəlb edilən Elmin əməlidən peşman olduğunu bildirib. Məhkəmədən barəsində yüngül cəza təyin edilməsini xahiş edib. Məhkəmə Elmini 1600 manat cərimə edib.

□ İ.MURADOV,
Musavat.com

Rusiyada miqrantların “qara günləri” başlayır - soydaşlarımızı gözləyən əngəllər

Qonşu ölkədə qalma müddəti və qohumların gətirilməsi çətinləşdirilir; **Natiq Cəfərli:** “Rusiyaya daxilində yaranmış narazılıqların “günahkarı” lazım idi, o da...”

“Onlar (biznesmenlər - red.) inanırlar ki, miqrantlar olmasa biz məhv olacağıq. Elə isə onların saxlanma xərclərini tam ödəsinlər”, - Bastrikin qeyd edib. Onun sözlərinə görə, miqrantların Rusiyada qalma müddəti ciddi şəkildə məhdudlaşdırılmalı, qohumlarının gətirilməsi imkanları istisna edilməlidir. “Onlarla müqavilə bağlamaq vacibdir. Sadəcə gəldi, lisenziya aldı, hara getdi bilinmir... yox. Konkret təşkilatla müqavilə imzalanmalı, fəaliyyət növü bilinməli və müddəti də bir ildən artıq olmamalıdır. Müddətin sonunda isə evinə qayıtmalıdır. Ən əsası arvadlar, ərlər, nənələr, babalar və uşaqlar gəlməməlidir. O, bura işləməyə gəlir. Qalan hər şey sahibkarın hesabınadır”, - o vurğulayıb.

Orta Asiya ölkələrində cinayətkarlığın artmasına münasibət bildiren Bastrikin ardınca iddia edib ki, “gələcək potensial cinayətkarlar Rusiyaya gəlir”. “Onlar bizə lazım deyilmi? Əlbəttə, yox”, - deyən İstintaq Komitəsinin rəhbəri əlavə edib ki, “qonşu ölkələrin vətəndaşlarının niyə öz vətənlərində yaşaya bilmədiyini” anlamır.

Bastrikin bu qəbil qadınlarla bağlı çağırışları, ksenofobik fikirləri təməl insan haqları ilə nə dərəcədə uzlaşır? Rusiyadakı miqrant soydaşlarımızın “qara günləri” başlayır? Azərbaycan da belə məhdudiyyətlərə gedə bilərmi?

İqtisadçı Natiq Cəfərli mövzu ilə bağlı “Yeni Məşavət”ə fikrini bildirib. O deyib ki, Rusiyada miqrantlara qarşı sərt ritorika Rusiyanın Ukraynaya təcavüzündən sonra artım tempi ilə davam edir. Bunun da səbəbləri var. Çünki Rusiya daxilində yaranmış narazılıqların “günahkarı” lazımdır. Hakimiyyət daxilindəki problemləri öz bacarıqsız idarəetməsi ilə izah edə bilməz axı. Daxildəki problemlərin məsuliyyəti üzərinə atıla biləcək bir kəsim olmalıdır. Bu da miqrantlardır.

İndi müharibə dayanmağa doğru gedir. Hansısa for-

miqrantlardır. Budur əsas səbəb.

Doğrudan da Rusiya iqtisadiyyatı miqrantsız yaşaya bilməz. Bu, aksiomdur. Bunu iqtisadçılar yaxşı bilir. Lakin ksenofobik çıxışlarla miqrantlara qarşı cəmiyyəti kökləyərək daxiləki problemlər artdıqca, onların “günahkarı” miqrantlar olduğu, miqrantların Rusiya vətəndaşlarının iş yerlərini və qazancını əlindən aldığı fikri aşılır. Bu isə olduqca təhlükəli məqamdır.

Amma Rusiya sistemi belədir - Rusiya daxili və ya xarici düşmən olmadan yaşaya bilməz. O sistem elə qurulub. Təəssüf ki, miqrantlara qarşı gətirdikcə daha sərt addımların atılmasının şahidi ola bilərik. Bu isə bütün miqrantlara, o cümlədən azərbaycanlılara da təsirsiz ötürməyəcək”.

Məlumat üçün deyək ki, 2025-ci ilin fevral ayından etibarən Rusiyada miqrantlara qarşı daha sərt tədbirlər tətbiq olunmağa başlanıb. Bu dəyişikliklər qeyri-qanuni yaşayan əcnəbilərə istiqamətlənib və onların hüquq və imkanlarını ciddi şəkildə məhdudlaşdırır. 2025-ci il fevralın 5-dən polis əməkdaşlarına məhkəmə qərarı olmadan miqrantları deportasiya etmə səlahiyyəti verilib. Bu, daha sürətli və sərt tədbirlərin qəbuluna imkan yaradır. Qeyri-qanuni yaşayan əcnəbilər üçün “nəzarət edilən

dəti azaldılıb. Əvvəl 180 günlük dövrdə 90 gün olan viza-sız qalma müddəti indi illik 90 günə endirilib. Miqrasiya qeydiyyatının müddəti məhdudlaşdırılıb. Əvvəl kirayə müqaviləsinin müddətinə görə təyin olunan qeydiyyat müddəti indi maksimum bir il olur. Əcnəbilər SIM kart almaq üçün biometrik məlumatlarını təqdim etməlidir. Yeni qaydalarından biri də 2025-ci ilin iyul ayına qədər qeydiyyatdan keçməyən nömrələr bloklanacaq. 2025-ci il aprel 1-dən daimi yaşayış icazəsi olan əcnəbilər xarici sürücülük vəsiqələrindən istifadə edə bilməyəcək. Onlar Rusiya vəsiqəsi almaq üçün imtahan verməli olacaqlar. Əcnəbi uşaqlar Rusiya məktəblərinə qəbul olunmaq üçün rus dili biliklərini sübut etməlidir. Barmaq izi, sənədlərin tez-tez yoxlanması, zəruri hallarda saxlanma kimi tədbirlər miqrantlar üzərində daha ciddi nəzarəti təmin edir. Bu qaydalar Rusiyada yaşayan və ya ora səfər etməyi planlaşdıran əcnəbilər, o cümlədən azərbaycanlılar üçün ciddi çətinliklər yarada bilər. Hüquqi statusun qorunması və sənədlərin tam qoruyulması olmasa bu dövrdə əsasən vacibdir.

2025-ci ilin əvvəlindən Rusiyada miqrasiya qanunvericiliyinin sərtləşdirilməsi nəticəsində miqrantların sayı əhəmiyyətli dərəcədə azalıb. Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin mə-

mayın 1-dən etibarən onların deportasiyası prosesi başlanıb. 2024-cü ildə miqrasiya qaydalarını pozduqlarına görə 80 mindən çox miqrant Rusiyadan çıxarılıb. Bu rəqəm əvvəlki illərlə müqayisədə əhəmiyyətli artım göstərir: 2023-cü ildə 44 min, 2022-ci ildə isə 26,6 min əcnəbi deportasiya edilmişdi. Sərtləşdirilmiş miqrasiya siyasəti nəticəsində Rusiyaya gələn miqrantların sayı da azalıb. Rusiyanın Əmək Miqrantları Həmkarlar İttifaqının sədri Renat Kərimov bildirib ki, Rusiyadan çıxarılan miqrantlar bir daha geri qayıtmır və ümumiyyətlə, ölkəyə indi daha az miqrant gəlir. Bu tendensiya ölkədə işçi qüvvəsi çatışmazlığına səbəb olub.

Rusiya miqrasiya siyasətindəki bu dəyişikliklər, xüsusilə Orta Asiya ölkələrindən olan miqrantlar üçün ciddi çətinliklər yaradıb. Azərbaycan vətəndaşları da bu prosesdən təsirlənib. Ən son rəsmi statistika görə, Rusiyada 331 min 727 azərbaycanlı miqrant yaşayır və onlardan 122 min 568 nəfəri miqrasiya qeydiyyatına alınıb. Nəticə etibarilə, 2025-ci ildə Rusiyada miqrasiya qanunvericiliyinin sərtləşdirilməsi miqrantların sayında əhəmiyyətli azalma ilə nəticələnib və bu həm miqrantlara, həm də Rusiya iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrinə təsir göstərib.

□ Afaq MİRAYIQ,
“Yeni Məşavət”

MUSAVAT

Son səhifə

N 90 (8700) 24 may 2025

May

Yatmazdan əvvəl hansı qidaları qəbul etmək olmaz?

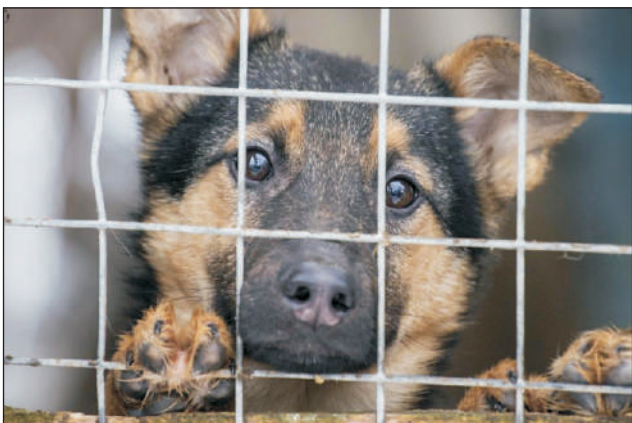
Turşu meyvə və tərəvəzlər gecə istirahətinin keyfiyyətinə mənfi təsir göstərir. Bu barədə tanınmış britaniyalı diyetoloq Kayl Krouli xəbərdarlıq edib. Onun araşdırmasına əsasən, yatmadan dərhal əvvəl belə məhsulların qəbulu sağlamı yuxunu ciddi şəkildə poza və xroniki sağlamlıq problemlərinə səbəb ola bilər. Krouli qeyd edib ki, bu məhsulların tərkibindəki turşu qida borusunun aşağı sfinkterinə, yemək borusu ilə mədəni bir-birindən ayıran qapaqların işini zəiflədir. Bu, turşu reflüksünə gətirib çıxarır ki, bu zaman mədənin içindəki arzaq qida borusuna geri qaydır və bu da narahatlığa səbəb olur, normal yuxu siklini pozur.

"Yatmadan əvvəl qaçınılması lazım olan turşulu qidalar arasında portağal, pomidor və qreyfrut var. Onlar mədədə yanma hissinə səbəb ola bilər ki, bu da sizə rahat yatmağa imkan verməyəcək", - Krouli bildirib.

Turşu qidalardan başqa, diyetoloq axşam rasionundan yağlı qidaları çıxarmağı şiddətlə tövsiyə edir. Yağlı qidalar həzm prosesini ləngidir, həmçinin mədədə ağırlıq hissi yaradaraq, turşu reflüksünə səbəb olur. "Yatmadan əvvəl hər hansı qida qəbul etmək yaxşı fikr deyil. Bədəninizin yeməyi həzm etmək üçün vaxta ehtiyacı var və yeməkdən dərhal sonra yatmaq yuxu rejiminizi ciddi şəkildə poza bilər", - deyə Krouli xəbərdarlıq edib.

Yatmadan əvvəl aclıq hiss edənlər üçün mütəxəssis həzm sistemini çox yükləməyən yüngül qəlyanaltılar seçməyi tövsiyə edir. Diyetoloqun fikrincə, ideal variantlar qoz-fındıq və süd məhsullarıdır ki, onlar həzm problemi yaratmadan və yuxunu pozmadan toxluq hissi verir.

Çində itləri sığınacaqdan götürüb onların atından qida hazırlayan qadın ala keçdi

Çində itləri sahiblənmək adı ilə sığınacaqdan götürən, sonra isə onları öldürüb, etindən qida bişirən şəxs saxlanılıb. Bu barədə yerli "South China Morning Post" nəşri məlumat yayıb.

Qeyd olunur ki, qadın sığınacaqlara müraciət edərkən başqa addan istifadə edib.

Daha sonra canlıları öldürərək, onlardan yemək bişirib və hazırladıqlarını sosial şəbəkələrdə paylaşmış. Hadisə Çində ciddi səs-küyə səbəb olub. Polis işə qarşıdan sonra qadın sosial şəbəkələrdəki hesablarını bağlayıb. Hadisənin digər təfərrüatı açıqlanmır.

Türkiyədə 5000 illik çörək satışa çıxarıldı

Türkiyənin Eskişehir bölgəsinin ən əhəmiyyətli arxeoloji ərazilərindən biri olan Küllüoba kurqanında aparılan qazıntıları zamanı təxminən 5 min il əvvələ aid tarixi çörək tapılıb. Bu barədə "Haber Global"-ın dərc etdiyi yazıda məlumat verilib. Bildirilib ki, tapıntı Erken Tunç dövrünə (e.ə. 3200) aid olub və Anadoluda bişmiş halda aşkarlanan ən qədim çörək nümunəsi kimi unikal dəyər daşıyır. Eskişehir Böyükşəhər Bələdiyyəsinin rəhbərliyi ilə bu çörək yenidən "canlandırılıb" - arxeoloji tapıntılara əsaslanan xüsusi reseptlə hazırlanaraq "Küllüoba çörəyi" adı ilə bazarlarda 50 Türkiyə lirasına (təxminən 2 manat 18 qəpik) satışa çıxarılıb.

Tərkibinə görə müasir çörəklərdən fərqlənən bu məmulatın hazırlanmasında daş dəyirmanı üyüdülmüş mərcimək unundan istifadə olunur. Aşağı qlüten səviyyəsinə malik çörəyin tərkibində heç bir konservant yoxdur. İstehlal zamanı yalnız təbii inqrediyentlərdən istifadə olunub və bu da çörəyin tarixi teksturasını və quruluşunu qorumağa imkan verib. Qablaşdırmada həmçinin onun kəşfi və Küllüoba kurqanı ilə bağlı məlumatlar yer alır.

Eskişehir Böyükşəhər Bələdiyyəsinin sədri Ayşə Ünlüce bu tapıntının böyük tarixi əhəmiyyət daşıdığını bildirib: "Küllüoba çörəyi təkcə bir qida məhsulu deyil, keçmişdən bu günə uzanan mədəni irsdir", - deyə o vurğulayıb.

ABS-də Linkolnun qana bulasmış əlcəkləri 1,5 milyon dollara satıldı

ABS-nin 16-cı Prezidenti Avraam Linkolnun qana bulasmış əlcəkləri Çikaqoda keçirilən hərracda 1,5 milyon dollara, burun dəsmalı isə 826 min dollara satılıb. Bu əşyalar 1865-ci il aprel 14-də onun öldürüldüyü gecə cibində olub. Hərracda həmçinin Linkolnu öldürmək məqsədilə sövdələşmədə şübhəli bilinən üç şəxsin fotosəkillərinin olduğu "Axtarılıb" plakati 762 min dollara satılıb. Bundan başqa, Linkolnun 1824-cü il qeyd dəftərçəsindən götürülmüş əl yazısının məlum ən köhnə nümunəsi üçün 500 min dollardan çox pul ödənilib.

Fransada fermer dörd milyon dəyərində qızıl külçələri tapıb

Fransanın Overn bölgəsində fermer Mişel Düpon özüne aid torpaq sahəsindən keçən kiçik çayda qızıl külçələri aşkarlayıb. Bu barədə "Daily Mirror" qəzeti məlumat yayıb. Məlumatla görə, tapıntı dörd milyon dollar dəyərində qiymətləndirilib. Bildirilir ki, bölgə rəhbərliyi fermerin tamahkar niyyətlərindən ehtiyat etdiyi üçün külçələri götürüb. Həmçinin Düpont bundan sonra istənilən qazıntı işi aparmaq üçün rəhbərlikdən xüsusi icazə almalıdır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyada 1 dəqiqədə 1 milyon plastik şüşənin satıldığı təxmin edilir.
- * Dünyada hər il 8 milyon ton plastiğin okeanlara atıldığı təxmin edilir.
- * Tullantıların miqdarını artıran ən mühüm amillərdən biri də birdəfəlik məhsulların istehlakıdır.
- * Gələcək nəsillər üçün əhəmiyyətli bir problem olan təbii qaynaqların intensiv istehlakına qarşı atılacaq ən əhəmiyyətli tədbir təkrar emaldır.
- * Tullantılarla bağlı fərdlər olaraq təmin edə biləcəyimiz ən mühüm fayda ilk növbədə tullantıların əmələ gəlməsinin qarşısını almaq və azaltmaq və yaranan tullantıları ayıraraq təkrar emala töhfə verməkdir.
- * 1 ton tullantı kağızı təkrar emal etməklə 17 ağacın kəsilməsinin qarşısını ala bilərik. 17 ağac 34 nəfərin oksigen tələbatını ödəyir. 4100 kVt/saat elektrik enerjisinə qənaət edilib ki, bu da 20 ailənin aylıq elektrik enerjisi xərcidir.
- * Təbii ehtiyatlardan əldə etməklə müqayisədə metal və plastik təkrar emalında 95% enerji qənaətinə nail olmaq olar.
- * Şüşə butulkalar təbiətdə 4000 ildən sonra parçalanır.
- * Plastik butulkalar təbiətdə 400 ildən sonra parçalanır.
- * Əgər tullantı batareyalar təbiətə atılırsa, torpağın və suyun çirklənməsinə səbəb olur.
- * Su ehtiyatlarına çatın 1 litr tullantı bitki yağı 1 milyon litr suyu çirkləndirir.
- * Nəqliyyat vasitələrində istifadə edilən biodizel tullantı bitki yağlarının təkrar emal edilməsi ilə istehlal olunur.
- * Qlobal istiləşmə və iqlim dəyişikliyi səbəbi atmosfərə atılan karbon qazının toplanmasıdır. Karbon qazı kömür və neft kimi qalıq yanacaqların istifadəsi nəticəsində əmələ gəlir.
- * Turşu yağışı atmosferdə toplanan karbon qazının havadakı su buxarına təsir edərək yağdığı zaman baş verir.
- * Şüurlu istehlak həm də ekoloji cəhətdən təmiz bir davranışdır.
- * Dünyada 1 milyarddan çox insan təmiz içməli və kommunal sudan məhrumdur.

Dəri qocalması ilə bağlı şok edici HƏQIQƏT

Dəridə görünən yaşa bağlı dəyişikliklərin 90 faizi təbii qocalmadan deyil, ultrabənövşəyi şüaların dağıdıcı təsirindən qaynaqlanır. Bu barədə rusiyalı kosmetoloq Yelizaveta Şuxman "İzvestiya" nəşrinə müsahibəsində danışıb. Onun sözlərinə görə, 40-50 yaşdan sonra baş verən təbii qocalmadan fərqli olaraq, fotoqocalma əlamətləri artıq 30 yaşlı insanlarda, xüsusən də günəş vanlarından (qaraldan) tez-tez istifadə edənlərdə müşahidə oluna bilər.

Kosmetoloq bildirib ki, fotoqocalma mürəkkəb bioloji prosesdir. Bu zaman ultrabənövşəyi şüalar DNT hüceyrələrinə düzəlməz ziyan vurur, kollagen lifləri və elastini məhv edir, dərinin elastiklikdən və tərəvətdən məhrum edir. "Fotoqocalmanın mexanizmi yaxşı öyrənilib: A tipli (UVA) ultrabənövşəyi şüalar dərinin dərin qatlarına nüfuz edərək sərbəst radikalların əmələ gəlməsinə səbəb olur. Bu aqressiv molekullar oksidativ stresin zəncirvari reaksiyasını işə salır, hüceyrə membranlarını və vacib zülalları zədələyir", - deyə Yelizaveta Şuxman qeyd edib.

Mütəxəssisin sözlərinə görə, fotoqocalma vaxtından əvvəl yaranan qırışlar, hiperpigmentasiya, "hörümçək damarlar" (genişlənmiş kapilyarların görünməsi) və aydın üz konturunun itməsində özünü göstərir. Bu dəyişikliklər ilk növbədə açıq qalan nahiyyələrdə - üz, boyun, dekolte zonası və əllərdə nəzərə çarpır. Paltarla örtülü dəri isə daha uzun müddət gənc qalır. Maraqlı faktıdır ki, tünd dəriyə insanlarda təbii filtr olan melanin daha yüksək olduğuna görə, zərərli şüaların 50 faizini bloklayır və dəri daha yavaş qocalır. Bununla belə, heç bir dəri tipi fotoqocalmadan tam qorunmayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAVİ: 1.500